

İllüstrasyon: Ömer Yapraklıran

Sınıra Dayanmış bir Düşman Yokken Almanya'da 2025 Genel Seçimleri

Almanya 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ekonomide en uzun durgunluk dönemini yaşıyor, kimilerine göre ise gerileme dönemine dahi girdi. Üçlü koalisyon hükümeti (SPD, Yeşiller, FDP) varolan sorunları çözemediği, ama özellikle ABD seçimlerinde desteklenen Demokrat Parti adayı Kamala Harris'in yerine Donald Trump'ın başkan seçilmesiyle küresel dengenin olumsuz değişmesine de yanıt olarak, bir erken seçime gitmek zorunda kaldı.

Kimilerine göre bu bir "kader seçimi" idi, kimilerine göre ise kurulan sandık, 2029 yılında yapılacak seçimlerde ırkçı ya da neo faşist bir parti olarak adlandırılan AfD'nin büyük bir zaferini önlemek için son sandıktı.

23 Şubat 2025 seçimlerinde ekonomik durgunluk, Almanya'nın bel kemiği sayılan otomotiv sektörünün rekabet gücünün zayıflaması, yüz binlerce işçinin işten çıkarılma korkusu, konut sorunu, hayat pahalılığı, askeri harca-

Devamı 2. sayfada ▶

Almuth Bruder-Bezzel ve Klaus-Jürgen Bruder Gelmekte Olan - Seçimlerden Önce

AfD de en az Merz ve diğer tüm iktidar partileri kadar seçilemez durumda. Parlamentodaki tek muhalefet o olsa bile. Koronavirüs rejimini eleştirmeye cesaret eden tek partiydi ve bunu acımasızca yaptı, silah sevkiyatlarını eleştirdi. Bunlar oylarındaki muazzam artışın önemli nedenleri olabilir. O halde seçmenleri faşist olarak karalamak gerekli mi? Corona rejimi sırasında medya ve siyasetçiler bunu yapmaktan hiç çekinmediler. geliyor!

SAYFA 4, 5

Prof. Dr. Armin Bernhard Kesinlik Çemberinde Solun kendi Kendini Boğması

Postmodernist ve yapısalcı pozisyonlar, artık temel toplumsal çelişkilere odaklanmadıkları için akademik sol tarafından hevesle benimsenmektedir: Karl Marx yerine Michel Foucault, Rosa Luxemburg yerine Judith Butler, Antonio Gramsci yerine Gilles Deleuze. Eleştirel toplum teorisinden gizlice uzaklaşmanın bir sonucu olarak, mevcut üretim, mülkiyet ve malvarlığı ilişkileri "ayrımci, insan düşmanı ideolojilerin, düşünce biçimlerinin ve kültürel pratiklerin belirsiz bir yana yana gelişinde" dağılmaktadır.

SAYFA 10, 11

Osman Çıtsay İyice kararan ve sağcılaşan Almanya mı?

Almanya'da her türlü maceraya açık bir sahne açılmış bulunuyor. Avrupa'yı yönlendiren bu ülke ve hükümetleri, büyük maceralara yelken açabilir. Nükleer silahların da gücü yeni savaşları önleyemez hale gelebilir. Çok tehlikeli bir zamana girmiş durumdayız. Türkiye kökenli toplumun sorunlarını, SPD, Yeşiller, CSU ve Sol Parti'deki yeni 19 milletvekilinin dile getirebileceğini ve çözebileceğini sanmak ise gerçek bir safdillik olur. Herhalde sadece maaşlarını hak edecekler.

SAYFA 13

Prof. Dr. Michael Winkler Öfke Yerine Eğitim! Almanya'daki Seçimlerden Sonra Gerçekten Gerekli Olan Şey.

Bu nedenle kötümser biri olarak, her şeyin CDU ve AfD arasında bir koalisyonla bağlı olduğunu anlıyoruz. Şansölye adayı Friedrich Merz daha önce de bu yolu seçmişti ve şimdi yaptığı açıklamalar basite kaçıyor, özellikle de Sosyal Demokratlar'ın CDU (ve – sorunu daha da kötüleştirerek – CSU) ile bir ittifak içinde siyasi önceliklerini yerine getiremezlerse muhtemelen her şeylerini kaybedecekler. Kendilerine olan saygılarından bahsetmiyorum bile.

SAYFA 14, 15

1. sayfadan devam... ▶

maların olağanüstü artması, ucuz üretim için gerekli enerjinin (petrol, gaz, elektrik) tedarik edilmesinde yaşanan sorunlar, altyapının yenilenmesi gerekliliği ve ulaşımdaki sıkıntılar, göçmen sorunu gibi konular en temel konulardı. Korku, umutsuzluk, karamsarlık, tabiri caizse “tünelin sonundaki ışığın sönməsi”, son 35 yılda yapılan seçimlerin en geniş katılımlısına yol açtı (%82,5).

Bu koşullar altında gidilen sandıktan CDU tarihinde en düşük oy oranlarından birini alarak birinci parti çıktı (% 28,5). ABD menşeli oligarşların hiç çekinmeden destekledikleri AfD ise oylarını 3 yıl içinde ikiye katlayarak %20,8'lik bir oy oranıyla ikinci parti oldu. Almanya'nın en eski ve en köklü partisinden geriye pek bir şey kalmadı, sosyal demokrat parti SPD Federal Almaya'nın kuruluşundan bu yana en kötü sonucu alarak (%16,4) üçüncü parti oldu.

Almanya'da “büyük koalisyon” hükümetleri (CDU ve SPD) durgunluk dönemleri olarak görüşmüş ve en az tercih edilen koalisyon şekli olmuştur. Toplumda olağanüstü artan hoşnutsuzluğa karşın işte bu koalisyon şimdi kendini Almanya'ya dayatıyor.

Ekonomi enstitülerine göre mevcut yapısal sorunların altından kalkabilmek için ülkenin ivedilikle en azından 600 milyar Euro civarında bir sermaye yatırımı yapması gerekiyor. Bu tutarın “Çalışmayana devlet yardımı yok” ya da “yasa dışı/kriminal göçmenler geri gönderilsin” gibi popülist ve şovenist “tasarruf” önerileriyle biriktirilmesi pek mümkün görünmüyor.

Bu da şu demektir: Vergilerin artırılması, sosyal hakların kısıtlanması, emeklilik yaşının ve haftalık çalışma saatlerinin yükseltilmesi. Her zaman olduğu gibi fatura emekçi kitlelere kesilecek, varlıklılar daha da varlıklı hale gelirken, yoksulların sayısı katlanarak artacak.

Kendi kendini “Şair ve Düşünürlerden Oluşan Halk” olarak adlandıran Alman toplumunun, sınıra dayanmış bir düşman yokken (geçmişte farklı değildi), 21. yüzyılın ilk çeyreğinde, “Versailles Antlaşması”nın altında ağır bir mağduriyet yaşıyor muşçasına ulusal bir öfke biriktirmesi normal mi? Alman militarizminin ne ifade ettiğini en iyi bilen Avrupalı ulus ve halkların bu soruya yanıtı ne olacak?

PoliTeknik

GAZZE SAVAŞI'NDA ÇOCUKLUK ÇALIŞMALARİ BİLİMLERİ, ÇOCUK HAKLARI VE SAVAŞ SUÇLARI

[PROF. DR. MICHAEL KLUNDT'UN YAZISI 8. SAYFADA]

İÇİNDEKİLER

1., 2. Sayfa

PoliTeknik

Sınıra Dayanmış bir Düşman Yokken
Almanya'da 2025 Genel Seçimleri

3. Sayfa

Dr. Wolfgang Bittner

Bu şekilde kalmaz ve kalmayacaktır
“Hiç kimse donmadan aç kalmamalı” kitabından alıntı

4., 5. Sayfa

Almuth Bruder-Bezzel ve Klaus-Jürgen Bruder
Gelmekte Olan - Seçimlerden Önce

6., 7. Sayfa

Prof. Dr. Havva Engin

“Daha Fazla Demokrasi Cesareti Göstermek”:
Popülizme Karşı ve Gençlerin Güçlendirilmesi İçin

7. Sayfa

Kasım Hanık

Eşit Erişim, Temel Hak:
Almanya'da Kamusal Alanların Engelsizliği
Üzerine

8., 9. Sayfa

Prof. Dr. Michael Klundt

Magdeburg-Stendal Yüksekokulu
Gazze Savaşı'nda Çocukluk Çalışmaları Bilimleri,
Çocuk Hakları ve Savaş Suçları

10., 11. Sayfa

Prof. Dr. Armin Bernhard

Kesinlik Çemberinde Solun Kendi Kendini Boğması

12. Sayfa

Prof. Luca Tateo

Norveç Oslo Üniversitesi

Akademisyen Yemini ve Direnme Hakkı

13. Sayfa

Osman Çıtsay

İyice Kararan ve Sağçılaşan Almanya mı?

14., 15. Sayfa

Prof. Dr. Michael Winkler

Öfke Yerine Eğitim! Almanya'daki Seçimlerden
Sonra Gerçekten Gerekli Olan Şey

16. Sayfa

Prof. Dr. Peter Rödler

Sanal Gerçeklik - Görüngü ve Nedenler Üzerine
Federal Meclis Seçimleri 2025!

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Alle 4 Monate
Dört ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çokyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politechnik.de

Kontakt/ İletişim
info@politechnik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration

Çeviri: PoliTeknik

Dr. Wolfgang Bittner

Bu Şekilde Kalamaz ve Kalmayacaktır

“Hiç kimse donmadan aç kalmamalı” kitabından alıntı

Şair ve siyasetle uğraşan gazeteci Heinrich Heine 1844 yılında Paris'te sürgündeyken “Geceleri Almanya'yı düşündüğümde uykularım kaçıyor” diye yazmıştı. O dönemde Almanya küçük devletçiklere ayrılmış ve siyasi baskı ile yönetiliyordu. Yetkililer, rejimlerine boyun eğmeyen herkese karşı yasaklar, ev aramaları, sorgulamalar ve hapis cezaları uyguluyordu.

1848'de patlak veren ayaklanmaların ardından, Mart Devrimi'nin savunucusu ve demokrat Robert Blum Viyana'da idam edildi. Heine, 1789 devriminin fikirlerinin hâlâ etkili olduğu ve Karl Marx, gazeteci Ludwig Börne ve yazar Georg Büchner'in de zulümden kaçmak zorunda kaldığı Fransa'ya kaçtı. Sürgünde öldüler: Heine ve Börne Paris'te, Büchner Zürih'te, Marx Londra'da.

Heinrich Heine ve o dönemde zulme uğrayan diğer “aykırı düşünürler” gibi, yetkililerin baskılarını eleştirenler ve önyargısız bir şekilde üçüncü dünya savaşına yol açabilecek bir gelişmeyi fark eden ve buna karşı kampanya yürüten insanlar bugün Almanya'da benzer bir durumdadır. Politikacıların açıklamalarını duyduklarında, radyoda haberleri ve yorumları dinlediklerinde ya da gazetede okuduklarında ve televizyonda haberleri, tartışma programlarını ya da kışkırtıcı filmleri izlediklerinde “uykuları kaçıyor”. Bazıları geçim kaynaklarından mahrum bırakıldı, bazıları yurtdışına gitti.

Neredeyse hiç kimse hemen hapse atılmıyor ya da öldürülüyor; günümüzde eleştirmenleri susturmanın başka yolları da var. Bunlar arasında işten çıkarmalar, ev aramaları, sansür, hesapların dondurulması ya da gelir olanaklarının ellerinden alınması sayılabilir. Politikacılar ihbarcılığı teşvik ediyor, komplo teorisyenlerinden, Putin destekçilerinden ve demagoglardan bahsediyor ve “savaş kabiliyeti”, “Alman liderliği” ve daha fazla silah çağrısında bulunuyorlar.

Otoriter devlete giden yolda

Şüpheli bir aşu ile zorla aşulamaya karşı çıkan herkes Covidiot olarak adlandırıldı ve dışlandı. Talihsiz Ukrayna'ya

silah sevkiyatına karşı çıkan herkes dikkatli olmalıdır. İsrail hükümetinin Gazze'deki eylemlerini kınayan herkes anti-semit olarak damgalanıyor. Konferans salonları tutulmuyor, banka hesapları iptal ediliyor, YouTube ve diğer video portallarındaki istenmeyen yayınlar siliniyor.

Faşist koşullara doğru kaygan bir zeminde ilerliyoruz. İşler bu şekilde devam ederse, her şeyin düzenlendiği, izlendiği ve dijital olarak kaydedildiği, buna uymak istemeyen insanlar için hiçbir çıkış yolunun olmadığı otoriter bir devlete doğru daha da derine kayacağız. Almanya'da toplama kampları yok,

devlet tarafından yetkilendirilmiş işkence ya da infazlar yok ve fiziksel şiddet sınırlı. Ancak yine siyasi olarak meşrulaştırılmış taciz, gözdağı, mağduriyet ve zulüm var. Bir kez daha korkan, sessizce depresyona giren ya da “iç göç” yaşayan insanlar var. Yine hor görülen, kendi ülkelerinde yabancılaşmış hissedilen, bazıları tehdit edilen insanlar var.

Bir arkadaşımın bu konuyu konuştuğumda bana şöyle dedi: “Senin neyin var bilmiyorum. Bu ülkede - tabii ki yasalar çerçevesinde - istediğim her şeyi söyleyebilirim”. Ben de ona şöyle cevap verdim: “Her şeyi söyleyebilirsin çünkü söyleyecek hiçbir şeyin yok.” Bu dostluğumuzun sonu oldu. Daha sonra

sözde bilim tarafından yanlış yönlendiriliyorlar. Sadece cahil ya da yozlaşmış değil, aynı zamanda tehlikeli olan liderlerle karşı karşıyayız.

Bu aktörlerin sorumsuzluğu sınır tanımıyor. Mayıs 2024'ün sonunda Batı ittifakı, Kiev hükümetinin işbirliğiyle Rus erken uyarı radar sistemine “Ukraynalı” bir drone saldırısı düzenleyerek Rusya ile çatışmayı tırmadı. Aynı zamanda NATO dışişleri bakanları Prag'daki bir toplantıda Ukrayna'nın Rus hinterlandına saldırmak üzere Batılı silah sistemleri yerleştirmesine karar verdi. İnsanlığın nükleer sonunu hayal eden savaş çığırtkanlarının işi giderek daha çılgınca biçimler alıyor.

Bu durumda geriye kalan şey direniştir. Kıyamet saati gece yarısına 90 saniye kaldığını gösteriyor, ancak eğitebilir, koalisyonlar kurabilir, gösteri yapabiliriz... Vazgeçmek bir seçenek değil, çünkü işler olduğu gibi kalamaz ve kalmayacak.

■

“FAŞİZM GERİ DÖNDÜĞÜNDE 'BEN FAŞİZMİM' DEMEYECEK.
HAYIR, 'BEN ANTI-FAŞİZMİM' DİYECEK

■

demokrasi lehine ve AfD'ye karşı gösterilere katıldı ve bunu yaparken oldukça rahat görünüyordu.

“Faşizm geri döndüğünde...”

İtalyan yazar Ignazio Silone (1900-1978) İsviçre'deki sürgünden ülkesine döndüğü gün şöyle demişti: “Faşizm geri döndüğünde 'Ben faşizmim' demeyecek. Hayır, 'Ben anti-faşizmim' diyecek”. Yoksul olanlar, artık ne yapacağını bilmeyen milyonların umrunda değil. Göreceli refahtan az ya da çok pay alan diğerleri, çoğunluk, bunun farkında değil. Bilemezler çünkü temel bilgilere sahip değiller. Bu sadece bir eğitim ya da zeka meselesi değil; siyaset, medya ve

Yazar ve gazeteci Dr. Wolfgang Bittner, aralarında “Deutschland - verraten und verkauft” ve “Ausnahmestand - Geopolitische Einsichten und Analysen unter Berücksichtigung des Ukraine-Konflikts” in de aralarında bulunduğu çok sayıda kitabın yazarıdır. Yukarıdaki makale yakın zamanda yayınlanan “Niemand soll hungern, ohne zu frieren”, Verlag zeitgeist, 2024 kitabından alıntıdır.

Çeviri: PoliTeknik

Almuth Bruder-Bezzel ve Klaus-Jürgen Bruder

Gelmekte Olan - Seçimlerden Önce

Seçim öncesi büyük bir heyecan!

Trafik ışıkları koalisyonuyla, Merz ile, Trump, Weidel ve Musk ile ilgili

Bu seçimlerin statüsü ve önemi, ki bunlar olağan, tabiri caizse rutin seçimler değildir- şansölyeye yönelik güven-sizlik oyu ve öncesindeki gelişmelerden bağımsız olarak belirlenemez.

Böylece Şansölye, "Campact" adlı influencer grubu tarafından yüksek sesle savunulan "Trafik Işıkları Koalisyonu Gitmeli!" talebini yerine getirmiş ve yeni bir seçimin önünü açmış oldu. Sağ cenaha serbest kayış!

Saksonya, Thüringen ve Brandenburg eyaletlerindeki önceki eyalet seçimlerinin sonuçları ve bugüne kadarki anket sonuçları dikkate alınır, bu yeni seçimlerde kazanabilecek en umut verici adaylar, yani "savaşın galipleri" CDU ve AfD'dir. Bu durumda, AfD'yi kopyalayan ve bize soğuk dehşeti öğreten Blackrock-Şansölyesi kazanan kişi olacaktır.

Ancak Eylül 2023'te yapılan bu seçim sonuçları, yürürlükteki hükümet kurma kurallarına göre dikkate alınmamıştır. Aksine, bu seçimlerin asıl galibi olan ve Thüringen'de en çok oyu alan, diğer iki eyalette ise en yüksek oy artışı sağlayan AfD yeni hükümete katılmaktan men edildi. AfD'nin katılmadığı koalisyonlar zorlukla ve utanç verici pazarlıklarla oluşturuldu - Thüringen örneğinde ise AfD'nin onayına bağlı olacak bir azınlık koalisyonu ortaya çıktı - yani kaybedenlerin koalisyonları - ve "Sarah Wagenknecht İttifakı" zorla girecek kadar kendine kafi edildi.

Bu son derece anti-demokratik davranışın gerekçesi: "Güvenlik duvarının" laneti - "sağa" karşı, yani şu anda Elon Musk'ın desteğiyle Alice Weidel şeklinde ilkelikleri kutlayan AfD'ye karşı! (Belki de Yeşiller şimdi Musk'a Grünhei-de'deki Tesla fabrikasını halkın iradesine rağmen kurdurdukları için pişmanlık duyuyorlardır? Bu iyi olurdu).

AfD'nin programı da tıpkı diğer partilerininki gibi neoliberaldir. Sağcı olmakla suçlanmasındaki en büyük farkı, diğerlerinin inkâr ettiği şeyleri açıkça dile getirmesidir. Bu, "tersine göç" teriminin ikiyüzlü bir şekilde skandallaştırılmasında görülebilir: Scholz, 20.10.23 tarihli Spiegel röportajında "Artık büyük ölçekte sınır dışılara başlamalıyız" dedi.

Şansölye adayı Merz ise Aschaffenburg'daki saldırıyı Trumpvari bir şekilde kullanarak, İçişleri Bakanlığı'na tüm Alman sınırlarını kalıcı olarak kontrol etme ve başbakanlığa geçtikten sonraki

"ilk gün" tüm yasadışı giriş girişimlerini engelleme talimatı vereceğini duyurdu. Ülkeyi terk etmek zorunda kalan insanlar sınır dışı merkezlerinde topluca gözaltına alınmalı ve sınır dışı işlemleri çok daha büyük sayılarda "her gün" gerçekleştirilmelidir. AfD'nin ve kısmen BSW'nin oylarıyla da olsa, seçimden kısa bir süre önce Federal Meclis'te bu onaylanacak. Seçim kampanyası gereği diğer partiler onu eleştiriyor, mülteci meselesinde temelde aynı stratejileri olsa da (bkz. Scholz).

Magdeburg ya da Aschaffenburg'daki gibi saldırılar sağ için her zaman bulunmaz fırsatlardır. Hep aynı sınır dışı etme, yasaları sıkılaştırma ezgisini çalıyorlar, teröre karşı tek doğru ve etkili önleyici tedbir düşünmek ve yapmak yerine: İnsanlara insanca yaşam koşulları sağlamak: İnsanca, yani toplumla bütünleşmiş bir yaşamı mümkün kılan iş ve ücretler sunmak.

Bu güvenlik havarileri yurttaşların güvenliğinden ziyade kendi güvenliklerini düşünüyorlar ve gücün yanında, sermayeyle birlikte "güvende" olacaklarını düşünüyorlar, dolayısıyla sermayenin ve onun gücünün güvenliğinden de endişe duyuyorlar.

Yurttaşların güvenliğinden endişe duymadıkları, "sebepsiz takip" uygulanması -bu, izlenecek kişinin, yurttaşların korunması gereken davranışları sergilemeden önce bile takibi alınmasını ifade eder - önerilerinden hemen anlaşılacaktır.

Aksine, Berlin'deki Noel pazarından Aschaffenburg'a kadar son saldırganların hepsi istihbarat tarafından biliniyordu ve Berlin'deki Noel pazarına

yapılan saldırıda olduğu gibi, suçlarını işledikleri belirleyici anlarda izlenmemiş olsalar bile takip ediliyorlardı. Dolayısıyla bu sadece mevcut yasaların "kanun ve düzene" uygun olarak uygulanması meselesiydi.

Eğer takibi genişleten, kolluk kuvvetlerini yaygınlaştıran ve onları denetimden muaf tutan yeni yasalar istiyorlarsa, o zaman daha katı taleplerinin nedeni ya da gerekçesi olarak gösterdikleri suçlar olamaz. Aksine, fantezilerinde, yasaları sıkılaştırmanın kendilerini etkileyebileceğini bile düşünmeyen ve bu nedenle bu konuda kayıtsız ve umursamaz olan iyi vatandaşlara doğru bir genişleme görmek istiyorlar.

Yurttaşların güvenliğini çıkış noktası olsa, o zaman bir iyileştirme, istihbarat aygıtlarının ve kolluk kuvvetlerinin yasalara uygun olarak gerçek bir kontrolünü talep etmeliyiz.

Vatandaşları saldırılardan korumadaki bu başarısızlığı inkâr edebilmek için hepsi sınır dışı etme çağrısında bulunuyor. Ve bu inkâr perdesinin arkasında, "yeniden kanun ve düzen!" fantezilerini uygulayabiliyorlar. Onlar "sağcı gelişimin" itici güçleridir - sadece (salt) AfD değil. "AfD sürekli olarak sağ tarafından sollanıyor" (UZ 10.1.25, s. 4). Weidel sadece tersine göç çağrısını tekrarlamakla yetindi. Şimdi haklı olarak Merz'e sadece kendisine uzattığı eli tutmasını önerdi.

AfD de en az Merz ve diğer tüm iktidar partileri kadar seçilemez durumda. Parlamentodaki tek muhalefet o olsa bile. Koronavirüs rejimini eleştirmeye cesaret eden tek partiydi ve bunu acımasızca yaptı, silah sevkiyatlarını

eleştirdi. Bunlar oylarındaki muazzam artışın önemli nedenleri olabilir. O halde seçmenleri faşist olarak karalamak gerekli mi? Corona rejimi sırasında medya ve siyasetçiler bunu yapmaktan hiç çekinmediler.

O 4 kirli yılda olduğu gibi, bugün de hükümetin eleştirilmesi mümkün olan her yolla engellenmeye çalışılıyor - Anayasa ve insan haklarına saygı bu konuda hiçbir rol oynamıyor. Yine de iktidar partilerinin hizmetinde olan ve "Campact" tarafından da organize edilen ve en önemli hükümet temsilcilerinin katıldığı "sağa karşı gösteriler" devam etmektedir: "Hırsız durdurun!"

Şansölye neden Parlamento'nun güvenoyunu geri çekmesi için önerge verdi? Kendisi bunun nedeni olarak iktidar koalisyonu içindeki ihtilafı gösteriyor ve koalisyon ortağı Lindner (FDP) de bu açıklamayı doğruluyor. Mesele Ukrayna'ya daha fazla silah tedarikinin (yardım) finanse edilmesiydi. Lindner gerekli parayı sosyal yardım fonundan almak isterken, Şansölye bunu kredi yoluyla finanse etmek istiyordu.

FDP "borç frenine" dokunmak istemiyor, halkı daha fazla soymayı tercih ediyordu. Şansölye müşterileri için endişelenmek zorundaydı, bu yüzden sosyal yardım potasına bu ölçüde dalmaya razı olamazdı. Her iki koalisyon ortağı da müşterilerini - ya da FDP söz konusu olduğunda bağışçıları - "düşündüklerini" gösteriyor.

Savaş sandığı boş, koalisyon savaş çığırkanlığıyla kendini aşırı zorladı. Zaten Şansölye Scholz'un da içinde yer aldığı bir önceki hükümet de Koronavirüs salgını sırasında yaptığı cömert harcamalarla kendini zora sokmuştu. Rusya'ya karşı boykot devlet kasasını daha da boşalttı, "enfilyasyonu" getirdi ve ekonomiyi mahvetti - oysa tam tersine hedef "Rusya'yı mahvetmekti".

Tüm bunlar halkın ruh halini de bozuyor, sadakati istikrarsızlaştırıyor, ufalanıyor ve çatlaklar gösteriyor.

Bu savaşın Rusya'dan ziyade kendi ekonomilerine zarar verebileceği fikri, savaşın maliyetini halka yansıtacaklarına inandıkları sürece akıllarına gelmiyor.

2023'ten bu yana, Rusya'nın "büyük-babanın omuzlarında" (Dışişleri Bakanı Baerbock) yürüttüğü kampanyanın ilk sarhoşluğu yerini akşamdan kalmaya

bıraktıktan sonra, ekonomi birlikleri ve iktisat uzmanları ekonomik büyüme ve gayri safi yurtiçi hasıladaki durdurulamaz düşüş karşısında sürekli bir sızlanma döngüsü içinde oldular.

“Trafik ışığı koalisyonu savaş politikası yüzünden çöktü” (“Friedensbündnis Norddeutschland”). Ama savaş ve silah tedariki konusunda anlaşılabilir!

AfD de bu noktada rahatsızlık vermez: Yeşiller’in Ekonomi Bakanı Habeck’in savaş finansmanına katkısı GSYİH’nin %3,5’ine çıkarma teklifini bile %5 savaş katkısı talep ederek el yükseltti.

Halkın sadakatindeki çatlaklar hep-sini endişelendiren bir sorun. CDU’nun Şansölye adayı Merz şu sloganı dile getirdiğinde bunu anlamıştı: “Almanya yeniden ileri!” “Yeniden gurur duyabileceğimiz bir Almanya için”.

Ancak halkın sadakatindeki çatlakları bu şekilde onarmayı uman, gurur eksikliğini savaş çılgınlıklarıyla giderebileceğine inanan bir kimse, “Almanya’yla gurur duyabiliriz” gibi soyutlamaların „önemli olan tek somut şeyden“ daha gerçek hale gelen Wehrmacht zihniyetinin sapkın ufku içinde hareket ediyor demektir. Önemli olan tek somut şey: “Aralarında yaşadığımız, bizim gibi acı çeken, bizim gibi neşelenen, hepsi eşit derecede savunmasız olan çok sayıda insan”. (Brückner 1967)¹

O kimse, halkı endişelendiren şeyin ekonomi, yaşam standartlarındaki düşüş, geçim kaynaklarına yönelik artan tehdit olduğunu anlamamıştır ya da anlamamış gibi davranmaktadır. Nüfusun geniş kesimlerinin giderek yoksullaşması, aynı zamanda sayıları artan zenginlerin utanmazca zenginleşmesinde yansı bulmaktadır.

Savaş meselesi de ekonomiyle bağlantılıdır: Çalışan nüfusun yoksullaşmasının sonucu olan zenginlik artışı, kendi ürünleri ve hammadde kaynakları için pazarların ordu eliyle güvence altına almasını da gerektirmektedir. “Bu ülkede milyarlarca varlığından yakınanlar, onların varlığını güvence altına alan militarist yapılar konusunda sessiz kalmamalıdır (Tatjana Sambale, UZ, 24.01.2025).

Ne de olsa savaş, sermayenin değerlendirilme koşullarını güvence altına alma ve genişletme araçlarından biridir. Bu aynı zamanda şu anda moda olan “güvenlik” teriminin gizli anlamının bir parçasıdır – sermayenin ye-

niden üretim koşullarının güvenliği - savaşla birlikte: “Güvenlik mimarisi”. Bununla birlikte, örneğin SPD seçim afişlerinde insanlara farklı bir güvenlik vaat ediliyor: “Güvenlikle birlikte daha fazla büyüme”, “Güvenlikle – istikrarlı emeklilik düzeyleri”, “Güvenlikle - daha fazla net gelir” - bırakın büyümeyi ya da emekli maaşlarını, hiçbir şeyin güvenli olmadığı bir zamanda bunlar yazılıp çiziliyor. Dolayısıyla güvenlik vaadi küstahça ve sahtekârcadır.

Savaş dürtüsü aynı zamanda sadakatin ekonomik temelini de yok ediyor: Askeri harcamalar gayri safi millî hasılayı yiyip bitiriyor, dolayısıyla bakımı yapılmayan altyapı çürüyor - şirket iflasları ve göçler istihdamı yok ediyor ve giderek daha fazla aileye işsizlik getiriyor.

İşte bu seçimin arka planı, öyküsü budur: Ancak skandal olan şey, bunun nasıl dile getirilmediği, seçimi hazırlayan tartışmaların nasıl nesnesi yapılmadığıdır.

Savaş seçim afişlerinde yer alması da politikacıların ve influencerların açıklamalarında, yani medyada ve tartışma programlarında yer alıyor. Burada silah sevkiyatı ve Ukrayna’ya verilen destek, “bizim” değerlerimizin savunulması - yine bir soyutlama ya da ideoloji oyunu ve yine olay geçmişinin inkarı - ve ötekinin, Rusya’nın gücünün mahvedilmesi (Baerbock) yoluyla Batı’nın zenginliğini ve gücünü arttırmaya “bizim” katılımımız olarak gerçekleştiriliyor.

Halk, seçmen, oyları kazanılması gereken siyasi bir vatandaş olarak değil, kapalı bir psikiyatri koğuşundaki bir mahkum gibi muamele görmesi gereken, etkisizleştirilmiş, hadım edilmiş bir medya şovunun izleyicisi olarak ele alınmaktadır.

Tüm partiler, yönetmeye talip olanların hepsi bu konuda hemfikir. Güvenlik vaat ediyorlar (SPD), karanlık zamanlarda cesaret veriyorlar (Yeşiller: güven, birlikte), bakım vaat ediyorlar:

Sol Parti: “yoksulluğa karşı tepkimiz var - zenginleri vergilendirin” - ama NATO ve savaşa karşı mücadeleyi açıkça reddettiler.

Sol Parti, yaşta yoksulluğa karşı olan Yeşiller gibi çocuk yoksulluğuna karşı olmak isteyen iktidardaki SPD’den bile farklı değil, AfD de nüfusun “düşük gelirli” kesimleriyle ilgilenmek istiyor, ancak önerdiği vergi reformlarından en çok zenginler faydalanacak, FDP ve Hıristiyan partileri ise vergileri düşürmek istiyor.

Evet, bir milletvekili gibi güvenli bir geliri olanlar, kendini seçmenlerinim, yani halkın yerine koyamaz, durumlarını dikkate alamaz, hatta gidişatı tersine çevirip kasıtlı yıkımı durduramaz.

Kendilerini halktan uzaklaştırdılar, onlara yabancılaştılar, işte bu yüzden halkı ilgilendiren konular oylamaya sunulmuyor, halkla aradaki uçurum giderek genişliyor. “Güvenlik duvarı” halka karşı örülüyor. AfD’nin parlamento seçim sirkinden dışlanmaya çalışılmasıyla, sadece AfD’ye oy vermiş olanlar değil, tüm halk dışlanmaktadır.

Halkın siyasi süreçten, tartışmadan bu şekilde dışlanması, parlamentarizmin ve dolayısıyla seçimlerin temel anlamda işlevidir. Parlamentarizm sayesinde iktidardakiler, halkı ve onların isteklerini ve belki de bazen taleplerini uzakta tutan bir güvenlik kuşağı oluşturmuşlardır (Berlin’de parlamento binasının etrafındaki toprağa da kazılmakta olan bir kuşak).

Talk showlar halkla temas eksikliğini yerini alıyor. Seçim dışı tutulan konular bazen orada “ele alınıyor” – sözde. “Karar vericiler” kendi aralarında kalıyor, halk salt bir izleyici olarak bırakılıyor; bilgilendirilmek yerine eğlendiriliyor, çünkü kararda söz sahibi olmamaları gerekiyor. “Uzmanlar” tarafından alınan kararlarla eğlendirilirler. Bunlar sadece halka duyurulmalı, “anlaşılır kılınmalı”, “açıklanmalı”: Propaganda.

Halkın bu şekilde dışlanması bu seçimde özellikle belirgindir. Aynı zamanda, AfD faşist değilse bile radikal sağcı olarak görüldüğü için seçmenlerin ve vatandaşların çoğunluğunun gözünde bu dışlama haklı görülüyor – sanki bu dışlamanın kendisi zaten anti-demokratik değilmiş gibi; ve sanki savaşın kendisi de bu değilmiş gibi: “Faşizm, bir daha asla” 1945’te, “Savaş, bir daha asla” anlamına geliyordu!

Medya tarafından halkın favorisi olarak gösterilen Merz ve Pistorius, savaş lehine bir karar anlamına gelmektedir. Sonuç “büyük koalisyon” olarak adlandırılacaktır. Ve: bu, seçimlerin ve dolayısıyla halkın sonucu olarak “ilan edilecek”, daha sonra, 1914’teki “günah anı” açıklamalarından bildiğimiz gibi olacak: Halktan, işçi sınıfından gelen baskı o kadar güçlüydü ki SPD savaş kredileri lehine oy kullanmak zorunda kaldı.

Halkın kararlardan dışlanması savaşın ön koşuludur. Savaş ve halkın dışlanması tek ve aynı şeydir. Bu yüzden savaşa hakkında tek kelime yok. Bunun yerine anti-demokratlara oy vererek önlenmesi gereken faşizm tehlikesinden bahsediliyor, tıpkı özgürlük ve demokrasi için verilen savaşın faşist rejimleri destekleyerek kazanılabileceği gibi.

Yeşiller parlamento sirkinde kaybedecek olsa bile, bu hileli oyunda kaybeden halk olacaktır. Dışlanmaları ve sorunlarının seçim dışı bırakılmasıyla zaten kaybedenler haline getirilmiş olan halk, maliyetlere de katlanmak zorunda kalacaktır. Savaşa verilen destek, yaptırımlar ve sanayisizleştirme politikaları sonucunda hayat pahalılığı zaten olağanüstü artmış durumda. Savaş şiddetlendikçe bu maliyetler artmaya devam edecek ve savaş bölgesindeki yaşamı dayanılmaz hale getirecektir. Halk şimdiden buna hazırlanıyor: Altyapı (ulaşım yolları ve trenler, tıbbi bakım ve hastaneler, en önemlileri) savaşa uygun hale getiriliyor, savaşın gereklerine uyarlanıyor, tercihen savaş personeli için ayrılıyor ve sivil halktan büyük kısıtlamalara hazırlanmaları, nihayet “mutluluk bağımlılığından” vazgeçmeleri isteniyor (Gauk).

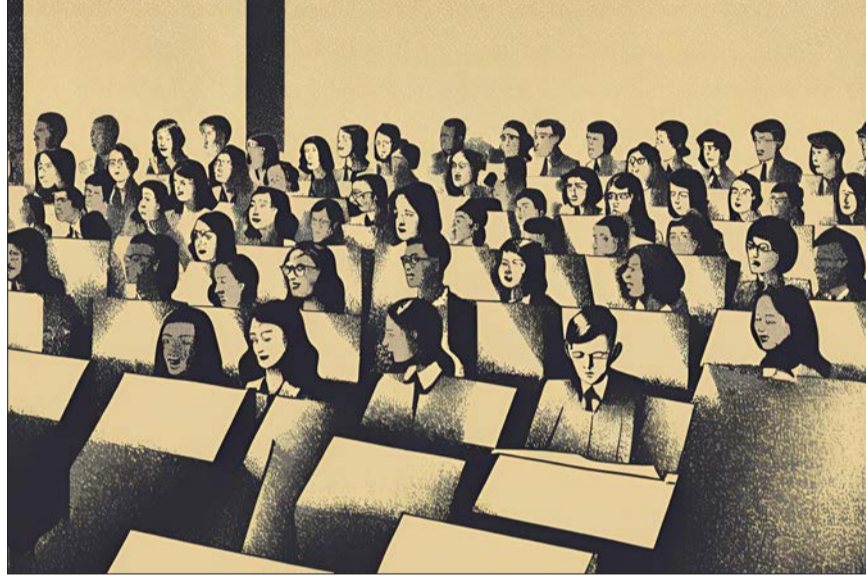
¹ Peter Brückner (1967)
Ist der Mensch zum Frieden reif?

Almuth Bruder-Bezzel ve Klaus-Jürgen Bruder (2025) **Macht und Herrschaft**
Politik psikoloji ve propaganda davranışlarımızı nasıl manipüle eder? Verlag Hintergrund, Berlin

Prof. Dr. Havva Engin
Heidelberg

Çeviri: PoliTeknik

“Daha Fazla Demokrasi Cesareti Göstermek”: Popülizme Karşı ve Gençlerin Güçlendirilmesi İçin

Son birkaç yıl – hem dünya genelinde hem de Almanya’da - çok sayıda krizle geçti ve geçmeye devam ediyor; bu, siyasetçilerin ve sorumluluk mevkiinde bulunanların hızlı çözümler sunmaması veya çözüm bulma becerilerinden şüphe duyulması nedeniyle de insanlar arasında temel bir güvensizlik duygusuna yol açtı. Vatandaşlar toplumsal hava ve kendi kişisel durumları hakkında giderek daha karamsar değerlendirmelerde bulunuyor, bu da siyasi partilere, devlet kurumlarına ve demokratik sisteme olan güveni giderek aşındırmaktadır.

Demokrasilerde siyasi tehditlere karşı en güçlü siper, demokrasiye tehlikeye atan gelişmelere müdahale eden, sorgulayan ve en iyi durumda o gelişmeleri reddeden, özgürlükçü demokratik değerleri savunmaya hazır güçlü kurumlar ve sorumlu vatandaşların varlığıdır (bkz. Kiehl/Schnerch 2018).

Yeni kuşak ideal olarak okulda sadece bir siyasi yönetim biçimi olarak demokrasi hakkında bilgi edinmekle kalmıyor, aynı zamanda demokrasinin bir toplum biçimi olarak uygunluğunu ve kendi yaşamları üzerindeki etkisini (bir yaşam biçimi olarak demokrasi) öğreniyor. En iyi senaryoda, onlara, okul ve sınıf bağlamında temel demokratik hedef ve değerleri adlandırma ve de bunları canlı ve pratik bir şekilde test etmeleri için fırsat verilir (söylem becerileri, tartışma becerileri, oylama seçenekleri, komite çalışmaları, ...).

Gençler arasında demokratik şüphecilik ve popülizme açıklık

Son gençlik araştırmalarının sonuçları, Almanya’daki gençler ve genç yetişkinler arasında demokrasiye yönelik şüpheciliğin arttığına işaret ediyor. 2019’da yapılan 18. Shell Araştırması, ankete katılan gençlerin yüzde 33’ünün popülist söylemlere açık olduğunu göstermiştir (Albert ve ark. 2019). 2024’te yapılan 19. Shell Araştırması, özellikle kendilerini daha sağcı olarak tanımlayan genç erkeklerin oranının geçen süre zarfında arttığını, her dört katılımcıdan birinin (yüzde 25) kendilerini daha sağcı veya sağcı olarak sınıflandırdığını; genç kızların ise yüzde 11’inin kendilerini siyasi olarak daha sağcı veya sağcı olarak gördüğünü açıkça ortaya

koymuştur (Albert ve ark. 2024).

Göç geçmişine sahip gençler arasında da demokrasiden uzaklaşma ve milliyetçi ve aşırı fikirlere destek artmıştır. MOTRA’nın 2023 tarihli araştırması, Orta Doğu’dan Almanya’ya doğrudan kendileri göç etmiş olan birinci kuşak gençler arasında anti-demokratik tutumların oranının yüzde 25 olduğunu göstermiştir. Bu oran “Türkiye/Balkanlar” bölgesinden gelen gençler için yüzde 17, Doğu Avrupa’dan gelen gençler için ise yüzde 13’tür. Göçmen olmayan yerli gençlerin yüzde 10’unun anti-demokratik tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir (Farren ve ark. 2023).

Bu çalışma, yerel eğitim ve öğretim kurumlarındaki okul sosyalleşmesinin,

kinda yeterli bilgi geliştirememesi riski altında oldukları da doğrudur, çünkü ayrıca üçüncü ülkelerden gelen, Alman vatandaşlığına sahip olmayan kişilerin federal, eyalet veya belediye düzeyinde oy kullanma hakkı bulunmadığından, sosyo-politik kararlarda söz sahibi olmamakta ve dolayısıyla demokratik kurumlardaki süreçleri kişisel olarak tecrübe edememekte ve içselleştirememektedirler.

Çeşitli çalışmalar da demokrasiye yönelik şüphecilik ile bireysel eğitim düzeyleri arasındaki bağlantıya dikkat çekmiştir. 2024 yılında gerçekleştirilen “Demokrasi ve Eğitim” araştırması, diğer hususların yanı sıra, bilgi edinme ve karar almada eğitimin önemini araştır-

OKULLAR “SOSYAL İTFAİYE” ROLÜNÜ ÜSTLENEMESELER BİLE,
SADECE TOPLUM/SİYASET DERSLERİNDE DEĞİL, TÜM DERSLERDE DEMOKRASİ
EĞİTİMİ VE DEĞERLER EĞİTİMİNİN TEMELLERİNİ ATABİLİRLER

göçmen ailelerden gelen gençler arasında anti-demokratik tutumların ve aşırılık yanlı fikirlerin azaltılmasında belirleyici bir etkiye sahip olabileceğini vurgulamaktadır, çünkü Almanya’ya kendileri göç etmiş ilk kuşak göçmenlerin demokrasiye mesafeli tutumlarının oranı yüzde 22 iken, bu oran ikinci kuşak gençlerde, yani en başından beri Almanya’da okulda sosyalleşmiş olanlarda yüzde 12’ye düşmüş, kabaca göç deneyimi olmayan yerli gençlerdeki düzeye (yüzde 10) inmiştir (Farren vd. a. 2023).

Ayrıca (aileleri) göç deneyimli olan çocuk ve gençlerin, özellikle de düşük eğitimli ailelerden ve sosyal açıdan güvencesiz yaşam koşullarından gelenlerin, temel demokratik haklar ve özgür demokratik düzenin önemi hak-

mıştır. Katılımcıların yüzde 79’u eğitim eksikliğini demokrasi için potansiyel bir tehdit olarak gördüklerini belirtmiştir. Katılımcıların yüzde 66,6’sı eğitimin işleyen bir demokrasi için garanti olmadığı görüşünde olsa da, yüzde 83,6’sı eğitimin seçim kararlarında merkezi bir rol oynadığı ifadesine katılmıştır (bkz. Uluslararası Üniversite 2024).

Alman Gençlik Enstitüsü tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen “Siyasi sosyalleşme ve demokrasinin teşviki” başlıklı gençlik araştırması, gençler arasında demokrasiye teşvik edecek tedbirlere büyük ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymuştur. Araştırma, katılımcıların eğitim seviyesi düştükçe siyaset ve demokrasiye yönelik şüpheciliklerinin de arttığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak, çalışmanın yazarları düşük eği-

tim seviyesine sahip okullarda verilen siyasi eğitim miktarının önemli ölçüde artırılmasını önermektedir. Buna ek olarak, eğitim düzeyi düşük ve daha az ayrıcalıklı sosyal çevrelerden gelen gençlere ulaşmada eskisinden daha başarılı olan alternatif hedef grup yaklaşımları ve konseptleri geliştirmek önemli görünmektedir. Çalışma bulguları, eğitim eşitsizliğinin toplumsal-politik sonuçlarını şiddetle vurgulamakta ve sosyal eşitsizliğin geniş kapsamlı sonuçlarına işaret etmektedir.

Eğitim kurumlarında kesitsel bir yetkinlik olarak demokrasi eğitiminin yaygınlaştırılması

Temel özgürlükçü değerlere yönelik artan tehdit göz önünde bulundurulduğunda, toplumsal eğitimin verildiği yerler olarak okullar, özgürlükçü demokrasinin temel değerlerinin öğretilmesinde – her zamankinden daha – önemli bir role sahiptir. Demokrasi eğitimi, tarih/dünya bilgisi veya siyasi eğitim gibi birkaç dersle sınırlı kalmamalı, tüm derslerde okul eğitim ve öğretiminin zorunlu bir kesit yeterliliği haline gelmelidir.

Ayrıca, gençlerin somut pratik örneklerle demokratik davranış ve yargıları deneyebilmesi için tüm eyaletlerde öğretmenler ve okul sosyal hizmet uzmanları gibi diğer eğitim uzmanları için bu konuda zorunlu eğitim ve kursların bir an önce başlatılması gerekli görünmektedir. Bunun ötesinde, demokrasi eğitimi konusunda ülke çapında yapılan tüm çalışmaların ve uygulamaya yönelik projelerin kaydedildiği bir veri tabanı oluşturulmalıdır.

Öğretmenler ve eğitim uzmanları aşağıdaki alanlarda asgari düzeyde bilgi ve uzmanlığa gereksinim duymaktadır: Özgürlükçü demokratik düzenin esasları: İnsan hakları, hukuk devleti, çoğulculuk ve çeşitlilikle ilgilenmek;

Aşılması gereken güncel zorluklar: Küreselleşme, pandemi, iklim değişikliği, askeri çatışmalar ve savaşlar, mülteci göçü, devlet kurumlarına güvenin erozyona uğraması;

Toplum ve okullara yönelik potansiyel tehditler: Siyasi aşırıcılık, din motifli aşırıcılık, ayrımcılık ve dışlama, ırkçılık, kamusal alanın radikalleştirilmesi, azınlıklara karşı açık ve gizli şiddet kullanımı; Demokrasi pedagojisi: Bilgi

edinme, (öz) yansıtma becerileri, çeşitlilik becerileri, öz yeterliliğin teşvik edilmesi yoluyla sosyal katılımın ve katılımcılığın teşvik edilmesi.

Genel bakış:

Okullar "sosyal itfaiye" rolünü üstlenmeseler bile, sadece toplum/siyaset derslerinde değil, tüm derslerde demokrasi eğitimi ve değerler eğitiminin temellerini atabilirler. Dewey'in okulları "oluşmakta olan bir toplum" olarak gören anlayışına dayanarak, öğrencilerin gerçek dünyaya ilgili içerik ve temel değerleri eylem yoluyla deneyimlemelerini sağlayan öğretim/öğrenme koşulları sağlama yükümlülükleri ortaya çıkmaktadır (bkz. Kiehl/Schnerch 2018).

Demokrasi eğitimi aynı zamanda pedagojik eylemin odağına uygunluğu ve belirsizliğe tahammülü de getirir. Öğretmenlere ve öğrencilere toplumsal

çoğulculuk ve siyasi değer çoğulculuğunun yanı sıra, bunların çelişkileri ve belirsizlikleriyle nasıl başa çıkacaklarını, somut olarak anayasa temelinde ve bireysel haklara saygı çerçevesinde çatışan bakış açılarını tanımayı ve bunlara izin vermeyi öğrettiği için, demokrasi pedagojisinin başlıca bir yetkinliğini oluşturur (bkz. Kiehl/Schnerch 2018).

Gelecekte okullar - her zamankinden daha fazla - başlıca sosyal sorunların küçük ölçekte ele alındığı ve pedagojik öğretim/öğrenme düzenlemelerinde müzakere edildiği, öğrencilerin aktif olarak olgunluk ve belirsizliğe tolerans sorularıyla karşı karşıya kaldığı ve böylece gerçek hayatta sosyal kararsızlıkları deneyimleyebildiği sosyal alanlar haline gelmelidir.

Willy Brandt 1969'daki hükümet bildirgesinde daha fazla demokrasi çağrısında bulunduğunda, amacı toplum için

yeni bir başlangıç, tüm vatandaşlar için daha fazla olgunluk ve siyasi katılımı. Benzer bir yeni başlangıç, özellikle günümüzün toplumsal-politik durumu için acilen gerekli görünmektedir.

Kaynak

Albert/Hurrelmann/Quenzel (2020): 18. SHELL JUGENDSTUDIE - JUGEND 2019: Eine Generation meldet sich zu Wort. Weinheim/New York.

Albert/Quenzel/de Moll Valerian (2024): 19. SHELL JUGENDSTUDIE - JUGEND 2024: Pragmatisch zwischen Verdrossenheit und gelebter Vielfalt. Weinheim/New York.

Farren/Fischer/Brettfeld/Endtrich/Kleinschnittger/Wetzels (2023): Demokratiedistanz, extremismusaffine Einstellungen, Akzeptanz politisch motivierter Gewalt sowie Intoleranz gegenüber Minderheiten und Fremdgruppen bei Jugendlichen und Heranwachsenden in Deutschland 2022. <https://www.jura.uni-hamburg.de/>

die-fakultaet/professuren/kriminologie/media/uhhforschungsbericht-10-jumid.pdf%20

Henschelmann, Karl-Philipp/Meijer, Laura/Sauerermann, Pia/Kroib, Anna-Lena/Sarnau, David

(2024): Standardisierte Online-Erhebung mit Jugendlichen und jungen Erwachsenen von 16 bis 27 Jahren. Teilbericht 4 des Projekts „Ermittlung von Bedarfslagen im Bereich Demokratieförderung und Extremismusprävention“. Halle (Saale). unter: <https://www.dji.de/veroeffentlichungen/literatursuche/detailansicht/literatur/34996-standardisierte-online-erhebung-mit-jugendlichen-und-jungen-erwachsenen-von-16-bis-27-jahren.html>

IU Internationale Hochschule (2024). Demokratie und Bildung. Kurzstudie 2024. unter: <https://static.iu.de/studies/demokratie-und-bildung.pdf>

Kiehl, Carolin; Schnerch, Barbara (2018): Demokratiekompetenzen auf dem Prüfstand – Schule als Erfahrungsraum für Mündigkeit und Ambiguitätstoleranz? In: Wissen schafft Demokratie. Band 3: Gesellschaftlicher Zusammenhalt. Schriftenreihe des Instituts für Demokratie und Zivilgesellschaft. Jena, S. 111-120.

Kasım Hanık

Peyzaj Mimarı

Eşit Erişim, Temel Hak:

Almanya'da Kamusal Alanların Engelsizliği Üzerine

Teknoloji geliyor, şehirler büyüyor, ulaşım ağları genişliyor. Ancak, modern dünyada bazı şeyler hâlâ aynı kalıyor: Gelir eşitsizliği, insan hakları ihlalleri ve en temel haklardan biri olan erişim hakkının ihmal edilmesi. Peki, bir ülkenin gelişmişliği, engelli bireylerin günlük hayata bağımsız katılımıyla ölçülebilir mi? Eğer bu soruya evet diyorsak, Almanya'nın dahi bu konuda sınıfta kaldığını söylemek mümkün.

Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ve Avrupa Birliği'nin Erişilebilirlik Yasası açıkça diyor ki: "Erişilebilirlik, temel bir insan hakkıdır." Ancak Düsseldorf'un Völklinger Straße veya Oberbilk S-Bahn istasyonlarına gitmeye çalışan bir tekerlekli sandalye kullanıcısı için bu sözlerin pek bir anlam ifade etmediği ortada. Almanya gibi gelişmiş bir ülkenin dahi engellilerin bağımsız hareket edebileceği altyapıyı tam anlamıyla oluşturamaması, insanı düşündürüyor.

Engellilik kavramı, Almanya'da 1 Ocak 2018'den itibaren yürürlüğe giren reforme edilmiş Sosyal Kanun Kitabı IX (SGB IX) kapsamında yeniden tanımlanmıştır. Artık engellilik, yalnızca bir kişinin bireysel özelliği ya da eksikliği olarak değil, sağlık sorunlarının çevresel ve bireysel faktörlerle etkileşimi sonucu ortaya çıkan bir durum olarak ele alınmaktadır. Bu tanım, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Uluslararası İşlevsellik, Engellilik ve Sağlık Sınıflandırması'na (ICF) dayanmaktadır ve engelliliği, sağlık sorunları ile bireyin çevresel ve kişisel faktörlerinin etkileşimi sonucu ortaya çıkan katılım kısıtlılığı olarak değerlendirir.

Özellikle engelliler, yaşlılar, hamile kadınlar ve çocuklu anneler için kamusal alanlara bağımsız erişim kritik bir konudur. Devletin, vatandaşları arasındaki eşitsizliği gidermek adına erişim sorununu çözmesi bir zorunluluktur.

Almanya'da nüfusun yaklaşık %11,2'sinin çeşitli sebeplerle engelli olduğu düşünüldüğünde, bu meselenin ne kadar büyük bir toplumsal grubu kapsadığı açıktır. Kamu politikalarının, bu grubu dikkate almadan şekillendirilmesi mevcut eşitsizliği daha da derinleştirecektir.

Erişilebilirlik, yalnızca fiziksel bir mesele değil, aynı zamanda insan hakları açısından bir yükümlülüktür. Engelli bireylerin bağımsız ve onurlu bir yaşam sürebilmeleri, yalnızca toplumda fiziksel erişim engellerinin kaldırılmasıyla değil, aynı zamanda ayrımcılığın önlenmesi ve eşit fırsatların sağlanmasıyla mümkündür. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ayrımcılığı yasaklayan 14. maddesi ve BM Engelli Hakları Sözleşmesi, devletlere, engellilere yönelik her türlü ayrımcılığı önleme ve eşitliği sağlama yükümlülüğü getirmektedir. Ancak, Almanya'da bile toplu taşıma, kamu binaları ve kamusal alanlar konusunda yeterli önlemlerin alınmadığını görmekteyiz. Bu durum,

yalnızca fiziksel erişim hakkının ihlali değil, aynı zamanda insan hakları açısından büyük bir eksikliklerdir.

Almanya'da Kamusal Alanlardaki Engeller ve Çözümler

Somut örnekler üzerinden konuşacak olursak, Düsseldorf kentindeki Völklinger Straße S-Bahn istasyonu, engelli bireyler ve çocuklu anneler için erişimi son derece zor bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Oberbilk S-Bahn istasyonu da benzer şekilde erişilebilirlik açısından ciddi sorunlar barındırmaktadır. Birçok Straßenbahn durağında platformların düşük seviyede olması, tekerlekli sandalye kullanıcıları için bu alanları tamamen erişilemez hale getirmektedir. Daha da çarpıcı bir örnek olarak, Düsseldorf ana tren istasyonunda bazı trenlerin platforma yanaştığında arada 20 cm'yi aşan boşluklar oluşması, engelli bireyler için büyük bir engel teşkil etmektedir. Ayrıca, birçok kamu binasında hâlâ kısıtlı erişim sorunları devam etmekte ve bu durum, engelli bireylerin kamusal hizmetlerden bağımsız şekilde yararlanmasını zorlaştırmaktadır.

Bununla birlikte, Almanya'da erişilebilirliği artırmaya yönelik çeşitli olumlu örnekler de bulunmaktadır. Berlin'de 1992 yılından bu yana uygulanan erişilebilirlik çalışmaları kapsamında, "Engelsiz Berlin için Yönergeler" projesi geliştirilmiş ve 2013 yılında Avrupa Birliği Komisyonu tarafından ödüllendirilmiştir. Bu proje, ulaşım, konut, sağlık ve medya alanlarında engelli bireyleri kapsayıcı politikalar içermektedir. Ayrıca, Almanya'da görme engelli bireylerin toplu taşıma araçlarını daha rahat kullanabilmesi için geliştirilen BLISS (Blind Information System for the Blind) adlı bilgi sistemi, küçük bir cihaz aracılığıyla tramvay ve otobüslerin güzergah ve hat bilgilerini

iletmektedir. Bu tür uygulamalar, erişilebilirlik konusunda olumlu adımlar atıldığını göstermektedir.

Engelli bireylerin sosyal katılımını desteklemek amacıyla Almanya'da "dezavantaj tazminatı" adı altında çeşitli destekler arasında özel tıbbi bakım, iş arama desteği, evde yardım, çocuk bakım masraflarına destek, ücretsiz toplu taşıma hakkı, erken emeklilik ve vergi indirimleri bulunmaktadır. Ancak, bu desteklerden yararlanabilmek için engellilik derecesinin %50 veya daha yüksek olması ve "Engelli Kimlik Kartı" alınması gerekmektedir.

Sonuç ve Talepler

Gördüğümüz üzere, olumlu gelişmeler yok değil. Berlin'in 2013 yılında Engelsiz Şehir projesiyle ödüllendirilmesi ya da BLISS sistemi gibi inovatif çözümler, Almanya'nın bu konuda önemli adımlar attığını gösteriyor. Ancak erişilebilirlik konusu bir proje meselesi değil, temel bir insan hakkı ve devletlerin yerine getirmesi gereken bir yükümlülüktür. İnsan haklarına dayalı bir toplum olmazsa olmazlarından biri, tüm bireylerin eşit şekilde kamusal alanları kullanabilmesidir.

Engelliler, toplumdan bir lütuf ya da bağış beklemiyor; eşit yurttaşlar olarak haklarının teslim edilmesini talep ediyorlar. Şehir yöneticilerinin ve karar alıcıların, erişim sorunlarını göz ardı etmeyerek sürdürülebilir, kapsayıcı ve eşitlikçi politikalar geliştirmeleri gerekmektedir. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi: „Bağımsız yaşam ve topluma katılım, her bireyin temel hakkıdır.“ Engelsiz bir toplum yaratmak, yalnızca engelliler için değil, tüm bireyler için daha yaşanabilir ve adil bir dünya anlamına gelecektir.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Michael Klundt

Gazze Savaşı'nda Çocukluk Çalışmaları Bilimleri, Çocuk Hakları ve Savaş Suçları

Çocuk hakları, insan haklarının evrenselliğinin bir parçası olduğundan, çocuk yoksulluğuna karşı ve çocuk hakları lehine mücadele asla salt ulusal ölçekte ele alınmamalıdır. Gazze'deki felaket de (çocuk) yoksulluğunun en kötü biçimlerini ve bir milyondan fazla çocuğa karşı açlık, susuzluk, barınak eksikliği, yerinden edilme, ilaç eksikliği vb. yoluyla çocuk hakları ihlallerini içerdiğinden, bir çocuk hakları akademisyeni olarak buna karşı konuşmak gerekir.

Dünya çapında binlerce çocukluk çalışmaları akademisyeninden ilk çağrılar 2023 Ekim ayının sonlarında geldi. (bkz. <https://mondoweiss.net/2023/10/childhood-researchers-call-for-an-end-to-the-western-backed-israeli-genocide-in-gaza/>; https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf6Y8T7YLQrQ32N1_7JXrRKjJKw_JYxQKpAV4KGubNgEca3Ww/viewform)

Ortadoğu'daki çatışmanın kaynağı olarak 7 Ekim 2023 saldırılarını görmedikleri ve Gazze'deki İsrail soykırımı konusunda çok erken uyarıda buldukları için, bazı yerlerde (özellikle Alman meslektaşları arasında) derhal antisemitizmle suçlandılar.

NATO devletlerinin felsefesinde pozisyonlar Judith Butler, Nancy Fraser ve diğerleri ile Seyla Benhabib, Jürgen Habermas, Rainer Forst ve diğerleri arasında bölünmüştü.

Butler, Fraser ve diğerlerinin yanı sıra Naomi Klein ve Angela Davis İsrail'in savaş suçlarını eleştirmiş ve Filistin halkına karşı on yıllardır süren işgal ve kuşatma terörüne özellikle dikkat çekmişlerdir. (bkz. <https://drive.google.com/file/d/1N22Q0oCpwmIrCiW6yZYelJunyPr1TtOr/view>)

Benhabib ve diğerleri, 7 Ekim 2023'teki Hamas saldırısının kurbanlarının öncelikle bu yeni şiddet patlamasının başlangıcı olarak hatırlanması gerektiğini söyledi (bkz. <https://medium.com/amor-mundi/an-open-letter-to-my-friends-who-signed-philosophy-for-palestine-0440ebd665d8>).

Habermas, Forst ve diğerleri daha sonra 13 Kasım 2023'te buna katıldılar ve başta antisemitizme karşı ve İsrail'in "ilkesel olarak haklı karşı saldırısı" olarak gördükleri şey lehine konuşular (bkz. <https://www.tagesspiegel.de/kultur/antisemitismus-in-deutschland-jurgen-habermas-halt-israels-gegenschlag-fur-prinzipiell-gerechtfertigt-10780735.html>).

O tarihe kadar, sözde karşı saldırının bir parçası olarak İsrail bombaları ve su ve tıbbi malzeme ablukaları nedeniyle birkaç bin çocuk zaten öldürülmüştü.

Bu arada, iki tanınmış çocukluk çalışmaları akademisyeni Prof. Dr. Manfred Liebel ve Prof. Dr. Doris Bühler-Niederberger "Çocuk hakları ve Gazze savaşı" konulu bir makaleyi Almancaya çevirdiler (bkz. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10190401/>; sadece İspanyolca versiyonu hâlâ açık web'de mevcuttur: <https://gsia.blogspot.com/2024/03/la-guerra-de-israel-contra-gaza-y-la.html>). Sadece iki rakam vermek gerekirse: İlk birkaç ayın ardından Gazze'ye atılan

patlayıcı gücü kabaca iki atom bombasına eşitti. Aynı zamanda, Gazze'de kitle imha silahlarına maruz kalan beş yaşın altındaki çocuk sayısı (hala) 335.000 civarındaydı.

Bilim insanlarının diğer girişimleri de işlenen suçlara ve resmi hükümet ile medyanın sessizliğine karşı öfkelerini dile getirmekten geri durmadı (bkz. <https://statementisraelgaza.wordpress.com/de/>).

Buna karşılık, sömürgecilik sonrası çalışmalar disiplini gibi akademik disiplinlerin tamamı, İsrail'i adil olmayan bir şekilde yargılamak, Filistin topraklarındaki işgalci ve kuşatmacı rejimin

suçlarını aşırı vurgulamak, Filistinli terörist saldırıları önemsizleştirmek veya tam anlamıyla antisemitizmi teşvik etmek gibi zan altında kaldı. (bkz. <https://www.fr.de/kultur/gesellschaft/der-streit-ueber-postkoloniale-studien-es-geht-letztlich-um-gleiche-rechte-fuer-alle-menschen-92758868.html>)

Bu arada, özellikle Yahudi entelektüeller tartışmaların kısıtlı kalma tehlikesine dikkat çekmişlerdir. (bkz. <https://taz.de/Offener-Brief-juedischer-Intellektueller/!5965154/>; <https://www.fr.de/kultur/literatur/schriftstellerin-deborah-feldman-wir-stehen-am-beginn-eines-zivilisationsbruchs-92656041.html>)

Bu arada, ünlü Alman filozoflar Jürgen Habermas, Nicole Deitelhoff, Klaus Günther ve Rainer Forst 13 Kasım 2023 tarihinde yaptıkları bir açıklamada Gazze savaşında İsrail tarafıyla genel olarak dayanışma içinde olduklarını ifade ettiler. İsrail'in Gazze'deki "ilkesel olarak haklı karşı saldırısının" (13 Kasım 2023 tarihli Forst/Habermas ve diğerleri) Adorno Ödülü sahibi Seyla Benhabib'i bile "İsrail tarafından soykırımı vardırılan savaş suçları işlendiğine" ikna etmiş olması dikkat çekiciydi. (3.9.2024 tarihli FR) Bilindiği gibi, Almanya'da son on iki ay ya da daha uzun bir süredir insanlar sadece "soykırım" ya da "Gazze'de soykırım yok" kelimelerini kullandıkları için polis tarafından tutuklanmaktadır. Forst, Habermas ve diğerleri, "İsrail'in eylemlerine soykırım niyeti atfedilirse" yargı standartlarının tamamen kayacağını iddia ederek bunu meşrulaştırmışlardır. (13.11.2023) Salt ampirik bir bakış açısıyla bu durum biraz garip görünüyordu. Cumhurbaşkanı ve hükümet üyelerinden İsrail askerlerinin binlerce sosyal medya paylaşımına ve İsrail'de "Köylerini yakıyoruz!", "Onları yok ediyoruz!" vb. sloganlarla düzenlenen multimedya "pogrom partilerine" kadar İsraili aktörler tarafından yapılan kitlesel soykırım açıklamaları görmezden gelinemezdi.

(bkz. <https://scheerpost.com/2024/10/09/the-first-live-streamed-genocide-al-jazeera-exposes-war-crimes-filmed-by-israeli-troops-themselves/>)

Tik Tok ve diğer sosyal medyadaki kendi betimlemelerinde, "Gazze'de masum olmadığı" ve dolayısıyla yüz binlerce küçük çocuk da dahil olmak üzere iki milyon nüfusun tamamının yaklaşık 2.000 militan tarafından gerçekleştirildi

rilen 7 Ekim saldırısı nedeniyle cezalandırılabilmesi ve cezalandırılması gerektiği için Filistin nüfusunun soykırımını ve kitlesel katliamını düpedüz kutlamışlardı.

Bu ve diğer nedenlerle Frankfurtlu filozoflar, anlaşılır bir şekilde, öfkeli pek çok uluslararası entelektüelden karşı görüşler aldılar

(<https://www.theguardian.com/world/2023/nov/22/the-principle-of-human-dignity-must-apply-to-all-people>).

Profesör Forst, siyah ve beyaz terimlerle düşünmeyi reddeden Adorno'ya (25 Kasım 2023 tarihli FR) başvurarak yanıt verdi. Ancak bu tam da Forst ve diğerlerinin daha önce İsrail'in karşı saldırısını "ilkesel olarak" meşrulaştırıp aynı zamanda "soykırım niyeti" varsayımını saçma bularak yapmadıkları bir şeydi. Dostlar korkunç bir suçla daha da korkunç bir suçla karşılık vermek üzereyken destekleyici eleştirilerle kollarına girmek yerine, onları cesaretlendirerek sırtını sıvazlamanın devletin bekasına, dayanışmaya ya da antisemitizmle mücadeleye gerçekten yardımcı olup olmadığı haklı olarak sorgulanabilir. Forst ve diğerleri tarafından "prensipte haklı bulunan" karşı saldırının İsrail'in, İsraili sivil halkın, İsraili çocukların ve İsraili rehinelere güvenliğini gerçekten arttırıp arttırmadığı da aynı derecede şüpheli olarak görülebilir. Ne yazık ki Sayın Forst ile (Gazze'deki çocuk hakları ve çocuk yoksulluğu) hakkında henüz bir görüşme yapılmamıştır ve bu satırların yazarının kendisiyle temas kurma girişimlerine de yanıt vermemiştir.

Gazze'deki savaş suçlarına ışık tutacak temel rakamlar ve olgusal bilgiler bilimsel açıdan oldukça açıktır (bkz. 21 Kasım 2024 tarihli Hamas ve Netanyahu'ya karşı UCM şikayeti). Bu arada sadece Seyla Benhabib değil, BM Genel Kurulu, Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Ceza Mahkemesi de bazı ilerlemeler kaydetmiştir. Çeşitli İsrail medyası, bakanlar, askeri yetkililer ve bizzat Cumhurbaşkanı Herzog tarafından dile getirilen soykırım taleplerini tekrar okumak mümkün. Slogan: "7 Ekim saldırılarına bakıldığında Gazze'de masum insan yok!" (bkz. yüzlerce İsraili siyasi, askeri ve medya örneği ile soykırım şüphesiyle İsrail'e karşı Uluslararası Adalet Divanı'nda açılan Güney Afrika iddianamesinin s. 60 ve akabindekiler) Buna göre - yukarıda belirtildiği gibi - herkes suçludur ve herkes cezalandırılmalıdır. Beş yaş altı yüz binlerce çocuk, hatta Hamas'ın suç ortağı olmayan bir milyon çocuk bile; hepsi soykırım mantığında suçludur ve buna göre "muamele" görmelidir

(bkz. <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf>).

Gazze Şeridi'nin tüm sakinlerinin 7 Ekim 2023 saldırıları nedeniyle 9 Ekim 2023'ten itibaren her gün açlık, susuzluk, su ve ilaç kıtlığı, bombalar ve roketlerle, ölüm ve kitlesel yerinden edilmelele (yüz binlerce küçük çocuk dahil) açıkça kasıtlı ve bu nedenle soykırımsal toplu cezalandırılmasının inkârı, sade-

ce Almanya'da değil, (çocuk) yoksulluğu ve Dünya Çocuk Hakları Günü ile ilgili tartışmalarda genellikle gözardı edilmektedir.

Bu durum, Birleşmiş Milletler'in, özellikle de BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve UNICEF'in bu savaşa barışçıl bir çözüm bulunmasında en azından nasıl bir rol oynayabileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Sonuçta, ABD dışındaki tüm devletler gibi İsrail de BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni onaylamış, yani yasal olarak uygulamayı taahhüt etmiştir. Gazze Şeridi'nde, Batı Şeria'da ve şimdi de Lübnan'da bunun gerçekleşmediği açıktır. Bazen İsrail hükümet temsilcileri BM önünde Birleşmiş Milletlerle dalga geçmekte ve İsrail'in uluslararası hukuku ihlal ederek işgal ve/veya kuşatma altında tuttuğu topraklardaki koşullardan sorumlu olmadıklarını küstahça iddia etmektedirler.

Bu bağlamda, İsrail Başbakanı'nın Uluslararası Ceza Mahkemesi savcısını "modern zamanların en büyük Yahudi düşmanlarından biri" olarak tanımlaması (ZEIT.de, 21 Mayıs 2024) ve İsrail BM Büyükelçisi'nin Davut Yıldız Kampanyası ve BM Tüzüğü'ne parçalama-sıyla tüm devletlerden oluşan BM Genel Kurulunu bir grup Yahudi düşmanı olarak resmetmesi önemsiz değildir. Hem

Netanyahu hem de İsraili BM Büyükelçisi Nazileri ve Holokost'u önemsizleştirmektedir.

Öldürülen yüzlerce BM çalışanı, doktor ve gazeteci de "dünyanın en ahlaki ordusunun" (Netanyahu) uluslararası hukuku sistematik olarak hor gördüğünü göstermektedir (13.000 UNWRA çalışanından on ikisinin işkence altında 7 Ekim 2023 saldırılarına katıldıklarını itiraf ettikleri iddiası, BM kurumlarının ve BM gıda konvoylarının sistematik olarak bombalanmasını ve İsrail işgali altındaki topraklarda UNWRA'nın tamamen yasaklanmasını hiçbir şekilde haklı çıkarmaz).

Bir çocukluk çalışmaları akademisyeni olarak, bu durumda Alman siyasetinden ve biliminden acilen talep edilebilecek tek şey, Alman bilim insanlarının büyük bir kısmının sessizliğine nihayet son vermek, uluslararası ilişkilerde insan hakları çifte standartlarına son vermek, savaş bölgelerine silah tedarikini durdurmak, ateşkes için kampanya yürütmek ve soykırımı inkâr etmekten vazgeçmektir. Ne yazık ki hâlâ tam tersi bir durum söz konusu, ve etkili bilim ve siyaset çevreleri soykırımı destek veriyor (<https://www.ossietzky.net/artikel/zeitenwende-an-den-hochschulen/>).

Birkaç umut ışığına rağmen (bkz. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfVy2D5Xy_DMi-aMx2Tse7YediR6qifxoLDP1zIjK-zEl9t1LWw/viewform?pli=1 ve <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScTcNVPTUSpez2v7wWgNVpofPFyYsMa9QpL-kmCaq4YWy1Nw/viewform>), savaş eleştirmenleri itibar suikastı ve şiddetli baskı ile tehdit edilirken (bkz. <https://www.ossietzky.net/artikel/zeitenwende-an-den-hochschulen/>), hâlâ egemen bilim ve siyasetin suç ortaklığı devam ediyor görünüyor.

Alman hükümetinin ve bazı Frankfurtlu filozofların tutumunun ne tür bir davranışa karşılık gelebileceği yakın zamanda görülmüştür: Filistin gösterisinin sonunda 11 yaşlarında bir çocuk Berlin polisi tarafından bir meydan boyunca kovalandı, tutuldu ve bir polis minibüsüne bindirildi, görünüşe göre küçük bir Filistin bayrağı taşıdığı için ya da henüz reşit olmadığı ve gösteriye ebeveyni ya da vasisi olmadan katıldığı ve bu nedenle "gözaltına alınması gerektiği" için. Şimdiye kadar, uluslararası hukuku ihlal ederek işgal edilen topraklarda her yaşta Filistinliyi avlamanın sadece "prensipte haklı" olduğunu düşünmemize alaycı bir şekilde izin verildi, ancak öğrenmek daima devam eder. Ayrıca, Springerhaus'un her zamanki makalelerinin de bildiklerini sandıkları gibi, bu elbette bir kez daha sadece çocukları araçsallaştıran Filistinlilerin kendi hatasıdır. Sanki dünyadaki diğer gösterilerde (araçsallaştırılmış) çocuklar yokmuş gibi - ve yine de hepsi ağır silahlı çevik kuvvet polisleri tarafından bir meydan boyunca kovalanmıyor (bkz. <https://overton-magazin.de/kolumnen/kohlhaas-unchained/clockwerk-orange-stanley-kubrick-in-berlin/>).

Bir STERN gazetecisi tüm ciddiyetle X'te bu çocuğun "terbiye amaçlı dövülmesi" çağrısında bulundu.

Bu olayların aynı zamanda Filistinlileri ırkçı bir şekilde insanlıktan çıkarmaya, Filistinlilerin acılarını inkâr etmeye ve dolayısıyla bu olaylardan etkilenenlerle vicdanlar rahat bir şekilde empati kurulmasını engellemeye nasıl hizmet ettiği giderek daha açık hale gelmektedir

(bkz. <https://diefreiheitsliebe.de/politik/die-entmenschlichung-von-palaestinenser-im-medialen-diskurs/> ve <https://taz.de/Sawsan-Chebli-ueber-den-Gaza-Krieg!/6017664/>).

Son olarak, Dave Braneck'in 13 Kasım 2023 tarihli Jacobin.de dergisinde yazdığı gibi, ana akım medyanın, siyasi ve akademik çevrelerin Orta Doğu ihtilafına yaklaşımı Yahudilerin hayatlarını da tehlikeye atmaktadır: "Siyasetçiler ve medya, Yahudileri İsrail hükümetiyle bir tutarak, Yahudilerin barış seslerini bastırarak ve antisemitizme çözüm olarak yabancı düşmanlığı ve sürgünler peşinde koşarak Yahudilere kötülük etmektedir".

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Armin Bernhard

Kesinlik Çemberinde Solun Kendi Kendini Boğması

Antonio Gramsci, mevcut topluma alternatif olmak isteyen yeni bir siyasi gücün ana görevlerinden birini, hatta temel olanını formüle etmiştir. O komünist filozofun faşist zindanda yazdığı gibi, kopuş ruhunu geliştirmek ve kendi siyasi pozisyonunun bilincine varmak (Gramsci 1993/5, s. 1052) ve egemen bloğa karşı ittifaklar oluşturmak için bunu topluma yayma meselesidir. Solun temel sorunlarından biri de tam olarak böyle bir ruhun geliştirilememiş olmasıdır. Son yıllarda bunun yerine, olgunluğu ve hükümete hazır olmayı belgelemeyi amaçlayan, diğerleriyle mesafeyi kapatma çabasına odaklanmıştır. Bu mesafeyi kapatma çabasının bedeli, bağımsız bir siyasi profilin kaybedilmesi ve yerleşik iktidar partileriyle aynı hizaya gelmesi olmuştur. Bu eğilimin Şubat 2025 federal seçimlerden sonra da hız kesmeden devam etmesi olasıdır.

Sol, Ukrayna çatışması, 'koronavirüs krizi' ve göç gibi tüm büyük çatışmalarda sefilce başarısız olmuştur (bkz. Brie 2024; Lieberam 2024a). Berlin'de olduğu gibi hükümete dahil olduğu yerlerde ise felaket getiren neoliberal politikaları desteklemiştir. Net bir barış politikası pozisyonu artık ayırt edilememektedir; bunun yerine, bu askeri örgütten çekilme talebi olası hükümet katılımının önünde durduğundan, NATO ile art arda bir yakınlaşma önerilmiştir ve önerilmeye de devam etmektedir. Katja Kipping ya da Christoph Spehr gibi solcuların NATO'dan ayrılma talebini torpillediklerini ve hatta NATO'yu uluslararası barış düzeninin gerekli bir bileşeni olarak gördüklerini unutmayın (Spehr)! Sol, bir zamanlar eko-sosyalist kanadını tasfiye ettikten sonra giderek artan bir hızla mevcut toplumsal ve egemen düzene uyum sağlayan Yeşiller ile aynı 'kaderi' paylaşıyor. Bir bütün olarak toplum için kendi alternatiflerini geliştirmek yerine, Sol Parti hâlâ kırmızı-yeşil ideolojiye bir kene gibi yapışmış durumda ve iktidardakilerin kavramlarından neredeyse hiç farklılaşmıyor. Bazılarına değinmek gerekirse, erken çocukluk eğitimi, kapsayıcılık, iklim karşı zararsızlık, sosyo-ekolojik yeniden yapılanma, sürdürülebilirlik, cinsiyet eşitlikçi dil gibi moda sözcüklerin artık kökenleri incelenmiyor, eleştirilmeden benimseniyor ve kendi programlarına uyarlanıyor. İlk ve en büyük inşa alanı: Bu sol, herhangi bir siyasi vizyondan, gerçek bir ütopyadan, mevcut toplumun sınırlarının ötesine geçebilecek bir fikirden yoksundur. O, bir kopuş ve ayırt etme ruhuna sahip değil!

'Sağa' karşı ve kimin bu kategoriye girdiğini tanımlamadan neredeyse inanç itiraflarını andıran sürekli sınır çizme ritüelleri – bu ikinci inşa alanıdır – (bkz. Lieberam 2024b) sol için siyasi bir çıkmaza yol açmaktadır. İktidardakilerin dikkatleri kendi felaket politikalarından uzaklaştırmak için 'sağa' karşı seferber oldukları bir dönemde 'sağa' karşı olmak kolaydır. Bunun medeni cesaretle çok az ilgisi var, hatta birçok

verdi. Kendisine 'doğru' ve 'yanlış' sağcılar olup olmadığını sorduğumda ise bir çıkmaza girdi ve cevap veremedi. Bu anekdotun içeriği sol yelpazenin büyük bölümünün semptomatik bir özelliğidir: Ayrım yapma eksikliği. Çok sık genelleştirilmiş kararlar verilmektedir. Koronavirüs önlemlerine eleştirel yaklaşan herkes sağcıdır, Ukrayna'ya silah sevkiyatına karşı çıkan herkes sağcıdır ya da en azından Putinisttir ve AB'yi

dece gerici, milliyetçi, ırkçı ya da faşist tutumlardan söz edildiğinde mi doğru kullanılmış oluyor? Bu ayrımı yapmak, kavgacı retorikle burjuva kampındaki insanlarda savunmacı tutumları kıskırtmak yerine, kendi fikirlerine ikna etmek söz konusu olduğunda önemli olmaz mı?

Dışarıdan bakıldığında, solun yalnızca sağ olmadığı izlenimi ediniliyor olmalı. 'Sağ' kategorilerini tamamen değersiz kılmaktadır. İçerik açısından kendi pozisyonunu geliştirmek yerine, bu eylemlerin beklenen bumerang etkisine bakılmaksızın, AfD parti konferanslarına ve mitinglerine karşı harekete geçmek için enerji harcanıyor. Magdeburg ve Aschaffenburg'daki saldırıların hemen ardından anlamsızca ve düşünmeden, refleks olarak 'sağa karşı' gösterilere katılmak yerine, önce durup düşünmemiz gerekmez miydi? Bu saldırıların sağ tarafından araçsallaştırılmasına sol tarafından araçsallaştırılarak karşılık verilmesi, solun erdemsel üstünlüğünün bir kanıtı değildir, her ne kadar sol bu üstünlüğü sahiplenmek istese de. Campact gibi ticari bir protesto örgütünün "sağa" karşı "Saygınlığın Ayaklanması" gösterilerini düzenlemesi solu kuşkulandırmıyor mu? Bir de iktidardakiler bu gösterileri alkışlıyorsa? Ya öfkenin enerjisi sağ popülist hareketlere yönlendirilerek, milliyetçi, ırkçı ve aşırı sağcılığın ortaya çıkışlarını borçlu oldukları o siyasi-toplumsal koşullar ve yapılarla olan bağ koparılıyorsa? AfD biçimindeki sağ, solun geliştirdiği bir fetişti ve o bu fetişti ilerletirken asıl görevinin ne olduğunu unutuyor: İktidardakileri ve yönetenleri eleştirmek (Žižek 2018).

Üniversitelerde on yıllardır gözlemlenebilen bir eğilim, solun gelişimi üzerinde son derece olumsuz bir etkiye sahip: Sosyal bilimlerde eleştirel sosyal felsefe ve toplum teorisi alanının feda edilmesi. Bu eğilim, sol görüşlü akademisyenlerin görünüşte bağlantısız tekil görüşler (çeşitlilik; cinsel kimlik; kapsayıcılık gibi) üzerinde yoğunlaşmasında semptomatik olarak görülebilir; bunun sonucunda kapsayıcı toplumsal bağlamlarda düşünme kaybolmuştur. Toplum eleştirisinin teorik kökleriyle olan bağ büyük ölçüde koparıldı: Ütopik sosyalizm teorileriyle, Marx'ın felsefesi ve politik ekonomi eleştirisiyle, Rosa Luxemburg'un ekonomi üzerine yazılarıyla, Antonio Gramsci'nin hapis hane defterleriyle ve erken dönem eleştirel teorinin filozofları ve ekonomistleriyle. Bu eğilim, Rosa Luxemburg'un ruhunu değil ama sadece adını taşıyan bir vakıf tarafından teşvik edildi. Ancak bu gelenek çizgisinin fikirleri, araçları ve

ÜNİVERSİTELERDE ON YILLARDIR GÖZLEMLENEBİLEN BİR EĞİLİM, SOLUN GELİŞİMİ ÜZERİNDE SON DERECE OLUMSUZ BİR ETKİYE SAHİP: SOSYAL BİLİMLERDE ELEŞTİREL SOSYAL FELSEFE VE TOPLUM TEORİSİ ALANININ FEDA EDİLMESİ

larının hiçbir kavrama sahip olmadan gururla yakalarına ilaştirdikleri büyük bir sözcük olan anti-faşizmle de çok az ilgisi var. Kendisini solda kategorize eden yaşlı bir meslektaşım geçenlerde bana gururla sağcılara karşı sokağa çıktığını söyledi. "Ah, evet, yani neoliberallere ve Yeşillere karşı mı?" diye sorduğumda, utangaç bir şekilde "Hayır, gerçek sağcılara karşı" diye cevap

emperyal güdülere sahip olmakla suçlayan herkes sağcıdır! Solda 'sağcı' etiketi çoğu zaman farklılaştırılmış analizin ve her şeyden önce siyasi tartışmanın yerini alıyor. Yine de 'sağcı' sözcüğünün ne anlama geldiğini daha net bir şekilde ortaya koymak siyasi strateji açısından önemsiz olmayacaktır: Bu etiketleme, bir kişi geleneklerine bağlı ya da muhafazakâr olduğunda mı yoksa sa-

kavramlarının artık günümüze uygun bir şekilde ele alınmaya, işlenmeye ve geliştirilmeye çalışılmadığı yerde, solun siyasi programı ve siyasi eylemi için sonuçlar çıkarılabilecek teorik pusula eksiktir.

Özellikle üniversitelerde, temel toplumsal meseleleri gözden kaçıran ve egemen sınıf tarafından şekillendirilen araştırma ortamına uygun araştırma konularınca yemlenen sol-yeşil bir akademik çevre ortaya çıkmıştır. Akademisyenler üzerindeki üçüncü taraf fonları alma ve yalnızca belirli akademik dergilerde yayın yapma baskısı bu eğilimi güçlendirmektedir. Bu az ya da çok bilinçli mesafenin bir sonucu olarak, kendilerini siyasi anlamda sol olarak sınıflandıran yaklaşımlar, küresel toplumsal meselelerin analizi ve tartışılmasından ve iktidar yapıları sorununun konulaştırılmasından uzaklaşmıştır. Bu durum günümüzde kullanılan terminolojiye de yansımaktadır: Toplumsal sınıf yerine sosyal çevre, egemenlik yerine güç, ekonomi yerine kültür, sosyal eşitsizlik yerine heterojenlik, ortaklaşılan noktalara yönelme yerine çeşitlilik, toplumsal politika yerine kimlik politikası, sınıf savaşı yerine söylem. Bu eğilim, kapitalist ekonomik sistemden ya da küresel barış sorunundan bahsetmeyen Şubat 2025 tarihli "Akademisyenler Neden Sola Oy Veriyor" başlıklı seçim çağrısına da yansımıştır. Bu çağrıda Avrupa'daki savaş tehlikesi hakkında tek bir sözcük yok, Yeşiller'in felaket dış politikası üzerine tek bir sözcük yok! Bir barış politikasına duyulan ihtiyaç hakkında tek bir sözcüğe dahi yer verilmemiştir!

Toplumsal sorular giderek toplumun ekonomik inşasının, sınıf sorununun, egemenlik ve sömürü yapılarının ötesinde ele alınmaktadır. Bunun sonucunda genç, kendilerini sol görüşlü addeden akademik gruplar arasında "muhalefet yeteneği" (Leisewitz/Lütten 2018, s. 37) azalıyor. Bu da eyleme geçebilecek bir sol profili için vazgeçilmez olan araştırma ve teorik çalışmaların artık mümkün olmadığı anlamına geliyor.

ABD'li sosyolog Nancy Fraser, ilerici neoliberalizm terimi altında yeni toplumsal, sol hareketler ile mali piyasa ekonomisi arasındaki bağı ABD için siyasi sonuçlarını etkileyici bir şekilde analiz etmiştir (bkz. Fraser 2017). Gerekli değişikliklerle, Fraser'ın çalışmalarından elde edilen bazı içgörüler Almanya koşullarına uygulanabilir. Egemen söylemlerin eleştirel olmayan, 'sol' uyarlaması, toplumsal eleştiriyi tamamen etkisiz hale getirmekte ve karşıtına dönüştürmektedir: "Sözde sol siyaset - ten rengi, milliyet, cinsiyet ve cinsel yönelime odaklanmasıyla - artık temel bir toplumsal kategori olarak sınıf kavramını reddederek ve bunun yerine bireysel, 'kimlik' ve 'yaşam tarzına' odaklanarak ve 'insan hakları' adına emperyalist müdahaleleri ve savaşları meşrulaştırarak kapitalizme karşı muhalefeti önlemede belirleyici bir rol oynamaktadır". (North 2016, s. 11 ve akabindeki sayfa) Postmodernist ve yapısalcı pozisyonlar, artık temel toplumsal çelişiklere odaklanmadıkları

için akademik sol tarafından hevesle benimsenmektedir: Karl Marx yerine Michel Foucault, Rosa Luxemburg yerine Judith Butler, Antonio Gramsci yerine Gilles Deleuze. Eleştirel toplum teorisinden gizlice uzaklaşmanın bir sonucu olarak, mevcut üretim, mülkiyet ve malvarlığı ilişkileri "ayrımıcı, insan düşmanı ideolojilerin, düşünce biçimlerinin ve kültürel pratiklerin belirsiz bir yan yana gelişinde" dağılmaktadır (Leisewitz/Lütten 2018, s. 39).

Pratik anlamda, dördüncü bir inşa alanı daha var: Kendilerini sol olarak kategorize eden birçok grup ile bu ülkede yaşayan insanların gündelik sorunları ve sosyo-duygusal ruh halleri

arasında bir köprü eksikliği. İnsanlarda tortulaşmış dünya görüşlerine, onların gündelik bilinçlerine ilişkin vazgeçilmez olan ayırım yapabilme yeteneği eksiktir. Bu gündelik bilincin sosyo-duygusal temelini ve düşünce kalıplarını eleştirel eğitim çalışmalarının başlangıç noktası olarak algılamadaki yetersizlik (ya da isteksizlik?), sosyalist işçi hareketinin başlangıcından günümüze siyasi solunun geniş kesimlerine kadar uzanmaktadır. Antonio Gramsci, Max Adler ve Otto Felix Kanitz gibi önde gelen temsilciler, iktidarın ancak insanların duygusal durumlarının ve gündelik fikirlerinin ciddiye alınması halinde başarılı olabileceğine defalarca - belli ki boşuna - işaret etmişlerdir. Eleştirel bilincin ancak toplumda yaygın olan dünya görüşleri, tutumlar ve duygusal ruh hallerinin eğitim çalışmalarına merkezi referans noktaları olarak saygı gösterildiğinde başlatılabileceği ve geliştirilebileceği deneyimine dair nüfuz edici cehaletleriyle, solun geniş kesimleri gerçek bilinç yaratma süreçlerini teşvik etme görevinden kaçmaktadır.

Bu eksikliğin, "SOL'un ücretli emekçi sınıfa yabancılaşmasının" (Brie 2024, s. 11) ana nedenlerinden biri olması muhtemeldir. Bununla birlikte, hiçbir toplumsal eleştiri, sözde entelektüel üstünlük, kendini beğenmişlik ve hatta günlük yaşam dünyasının tasarımlarını küçümseme konumundan geliştirilemez. Değişen düşünüş ve eylem biçimlerinin önünün açılmasına ilişkin duygusal ve entelektüel tıkanıklıklar ne yaygın sol entelektüel lafazanlıkla ne de paternalist bir şekilde dayatılan, 'söylem' ve politik doğruluğun dil kurallarıyla aşılabilir (bkz. örneğin Brajer 2023). Bu yapay olan, dayatılan, yaşam koşullarından organik olarak doğmayan yeni dil, entelektüel yapay bir dildir, insanları kendini ifade etme olanaklarından mahrum bırakmaktadır ve gerçek dışılığı sezgisel olarak algılanmaktadır. Bu yapay dil sadece savunmacı tutumları kıskırtır, ancak düşünmeyi tetiklemez. Oysa özgürleştirici hedefleri olan bir politikanın amacı bu olamaz! Aksine, toplumsal eleştiri

insan ilişkilerine dikkat etmeyi, farklı düşünenlere ve onların toplumsallaşmış tutumlarına saygı duymayı gerektirir. Gramsci'nin de vurguladığı gibi, deneyimler ancak onları ele almaya ve duygusal bağları içinde entelektüel ve duygusal olarak anlamaya istekli olduğunda takdirde değiştirilebilir. Ancak bu şekilde, insanların düşüncelerini ve eylemlerini özgürleştirici bir biçimde yeniden şekillendirebilecek yansımalarla zenginleştirme olanağı doğar (bkz. Gramsci 1994/6, s. 1490). Toplumsal duyarlılık ve hayal gücündeki temel eksiklik, sol-yeşil klişe formülasyonlarda ve kavramsal kelime baloncuklarında tatminini bulmayan, ancak düşünmek ve daha fazla düşünmek için gerçek pro-

rüsün yeniden değerlendirilmesi talebi bile anlayış eksikliğiyle karşılanıyorsa ya da göç sorunlarının adını koymak hemen saçgı fikirleri satın almakla suçlanmaya yol açıyorsa sol içi demokrasi-nin durumu nedir?

Bu eksik inşa listesi ışığında, bir sol felaketten açıkça söz etmeliyiz. Son federal seçimlerdeki küçük kazanımlar bile bu durumu değiştirmiyor. Sahra Wagenknecht (BSW) ittifakının yüzde 5'lik seçim barajını aşamaması karşısında solun iğnelemeleri söz konusu bile olamaz, zira sol kendi yarattığı bölünme sonucunda Sevim Dağdelen, Andrej Hunko, Fabio de Masi, Amira Mohamed Ali, Sahra Wagenknecht gibi önemli eleştirel beyinleri kaybetti. Yukarıda özetlenen ve bazıları tamamen ev yapımı olan sorunların nasıl çözülebileceği belirsizliğini korumaktadır. Sermaye ve emek arasındaki çelişki, zengin ve yoksul arasındaki keskin zıtlıklar, yoksulluk ve yetersiz beslenme, kapitalizm ve ekoloji arasındaki uzlaşmaz karşıtlık gibi sol siyasetin klasik konularına geri dönüş bir ön koşul olacaktır. Savaş için talim edilmeye, silah ihracatına ve düşman imajı inşasına karşı tutarlı bir barış politikası da bir diğer koşul olacaktır. "Kopuş ve ayırt etme ruhu" yeniden netleşmelidir. Özellikle de ücretli emeğe bağımlı nüfusa karşı yukarıda bahsedilen yabancılaşmanın üstesinden gelinmeli ve toplumsal çalkantıların temelini ortadan kaldıran mantıklı bir göç politikası izlenmelidir. Ancak her şeyden önce kesinlik çemberi kırılmalıdır, çünkü sol ancak bu barikatları aşarak yeniden gelişme yeteneğine kavuşabilir.

Kaynakça

- Brajer, Sven** (2023): Die (Selbst)Zerstörung der deutschen Linken. Von der Kapitalismuskritik zum woken Establishment. Wien: promedia
- Brie, Michael** (2024): Linkliberal oder dezidiert sozialistisch? Zur aktuellen Situation der Linken. In: Sozialismus. H. 3, S. 10-13
- Fraser, Nancy** (2017): Vom Regen des progressiven Neoliberalismus in die Traufe des reaktionären Populismus. In: Geiselberger, Heinrich (Hrsg.): Die große Regression. Berlin: Suhrkamp, S. 77-91
- Freire, Paulo (1973): Pädagogik der Unterdrückten, Reinbek: Rowohlt
- Gramsci, Antonio** (1992 ff.): Gefängnishefte. Berlin u. Hamburg: Argument
- Leisewitz, André/John Lütten** (2018): Neue Klassendiskussion. Anmerkungen zu Klassentheorie, Klassenverhältnissen und zur linken Strategiekrise. In: Z - Zeitschrift für marxistische Erneuerung. Nr. 116, S. 26-39
- Lieberam, Ekkehard** (2024a): Umbruch im linken Parteienspektrum: Das BSW als letzter Ausweg? In: Der Hintergrund. H. 5-6, S. 22. 38-41
- Lieberam, Ekkehard** (2024b): Kriegsvorbereitung, Faschismusgefahr und Demokratiefrage. In: Der Hintergrund. 22. 8. 2024
- North, David** (2016): Die Frankfurter Schule, die Postmoderne und die Politik der Pseudolinken. Essen: Mehring Verlag
- Traverso, Enzo** (2019): Linke Melancholie. Über die Stärke einer verborgenen Tradition. Münster: Unrast Verlag
- Žižek, Slavoj** (2018): Die Linke pflegt ihre Fetische statt die Mächtigen zu kritisieren. In: Neue Zürcher Zeitung. 5. 2. 2018

Yazar hakkında: Armin Bernhard, eğitim bilimci, 2003-2023 yılları arasında Duisburg-Essen Üniversitesi'nde Genel Eğitim Profesörü. Son yayınları: Pädagogik des Widerstands. Impulse für eine pädagogisch-politische Friedensarbeit, 2017; Die inneren Besatzungsmächte. Fragmente einer Theorie der Knechtschaft, 2021; Praxisphilosophische Pädagogik. Ein materialistisch-humanistisches Projekt gegen die Enthumanisierung der Gesellschaft, 2024.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Luca Tateo
Norveç Oslo Üniversitesi

Akademisyen Yemini ve Direnme Hakkı

Bilimsel özgürlük bir politik mücadele alanıdır. Yeni popülist ve ırkçı hareketlerin yükselişiyle birlikte bu durum daha da belirgin hale gelmiştir. Alternatif sağ ve popülist hareketlerin temel stratejilerinden biri, bilimsel bilginin sistematik olarak küçümsenmesi olmuştur (Sidky, 2023). "İfade özgürlüğü", 'farklılık', 'entelektüel özgürlük', 'dini özgürlük' gibi klasik özgürlükçü değerler, bilim karşıtlığını destekleyen araçlar haline getirilmiştir.

Bunun yanı sıra, neoliberal toplumlar bu özgürlüğü garanti edememiş ve akademisyenler arasında endişe yaratmıştır (Basilio, 2025; Witze, 2025), çünkü piyasa ve rekabet kendi başlarına bilimde kalite ve bilgi özgürlüğünün garantisini olamamıştır (Ferreira, 2022). Aksine, akademik kurumlar siyasi veya ekonomik güce yakın durma eğilimindedir (Ball, 2025; Hegeman, 2024).

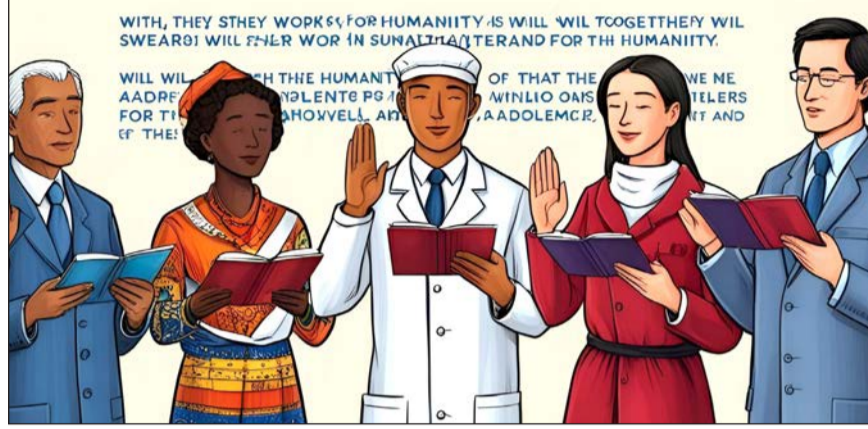
Piyasacı yaklaşımın bilim insanları tarafından geniş çapta desteklenmesi ve kabul görmesi; bilim kavramının teknolojik gelişmeyle kesişmesine, kontrol aracı olarak neopozitivist bilim fikrinin oluşmasına ve rekabetin bilgi üretiminin itici gücü olduğu düşüncesinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bilgi kolektif bir girişimdir. Bilim, birçok insanın katkısının - elbette bazen narsisizmden kaynaklanacak şekilde - ve farklı bakış açıları arasında hiç bitmeyen bir diyalogun sonucudur (Silva-Filho, 2024).

Bilimin demokratik olmadığı, dolaşısıyla dünyanın anlaşılması için ortak bir temel teşkil etmediği sıklıkla ifade edilir. Bu argüman, hem bilim karşıtı hem de sömürgecilik karşıtı hareket tarafından, tamamen karşıt nedenlerle olsa da, hedef alınmıştır. Bilim karşıtları demokratikleşmeyi insanların istedikleri ya da kendi değer sistemlerine uyan şeylere inanma özgürlüğü (alternatif gerçekler) olarak tanımlar, sömürge karşıtı eleştirinin temelindeyse, bilginin üretilmesi, paylaşılması ve onaylanması süreçlerinden bazı sosyal grupların dışlanması bulunur (Dutta ve arkadaşları, 2021).

Yükseköğretim kurumları, hem bilimsel hem de eğitimsel aktörleri barındırdıkları için özellikle önemlidir. Üniversiteler, iki önemli hakkın - akademik özgürlük ve entelektüel özgürlük haklarının - bulunduğu ve birbirini beslemesi gereken alanlardan biridir. Bilgi üretme ve kısıtlama olmaksızın bilgi arama hakkı aynı madalyonun iki yüzüdür (Magi & Garnar, 2021). Ayrıca, üniversiteler sosyal değişimin araçlarıdır ve toplum yararına bilgi sağlama misyonuna sahiptirler.

Bu nedenle akademisyenler - hem araştırmacılar hem de eğitimciler olarak - her iki taraftan gelen baskıya, yani piyasa mekanizmasının baskısına ve popülist ideolojik baskıya direnme hakkını talep etmelidir. Bu demek değildir ki akademisyenler topluma karşı sorumlu olmamalıdır. Toplumda akademiyi yorumlamanın yeni bir yolu hayal etmenin zamanı gelmiştir.

Akademik camianın şu ana kadar

verdiği karşılık, bilimin üstünlüğünü öne sürmek ve insanlar için "daha fazla eğitim" önermek oldu. Söylem şu şekildedir: Bizim bildiklerimizi bilselerdi, onlar da onlardı. Böylesi elitist bir yaklaşım, popülist söylemler tarafından kolaylıkla hedef alınmakta, anti-entelektüalizmi ve "biz" ve "onlar" karşıtlığını güçlendirmektedir.

Aklıma gelen ilk düşünce, mümkün olan ilk çözüm yolunun bilim ve eğitimi piyasa kurallarından ayırmak olduğudur. Atılabilecek ikinci önemli adım, bilimin popülist araçlarla inkâr edilmesine ve yanlış yorumlanmasına karşı koyabilecek daha yüksek değerlere bağlılık göstermektir. Açık bir tartışma başlatmak için paylaşmak istediğim ilk sembolik hareket üzerine uzun süredir düşünüyorum.

Bir akademisyen yemini hayal ediyorum: Hipokrat Yemini model alan, araştırma ve öğretim alanında çalışmak isteyen herkes için etik açıdan bağlayıcı bir taahhüt (Sioutis ve arkadaşları, 2021).

Hipokrat Yemini bir kuruma ya da inanca boyun eğme ya da bağlanma eylemi değildir. Aksine, daha yüksek değerlere etik bir bağlılıktır ve kişiyi herhangi bir özel bağlılığın ötesinde ve karşısında sabitlemektedir. Bu şekilde kendini adamak, bağlı kalmanın aksine büyük bir entelektüel özgürlük eylemidir.

Akademisyen yemini için bir metin hazırladım:

"Bu taahhüdümü elimden gelen en iyi şekilde yerine getireceğime yemin ederim:

Tüm canlıların ve gezegen ekosisteminin yararı için kamusal, açık ve özgür bilginin peşinden gideceğim.

Baskı, şiddet, adaletsizlik, sindirme veya ayrımcılık üreten hiçbir faaliyete asla katkıda bulunmayacağım.

Askeri ya da çevreyi kirleten herhangi bir teknolojinin geliştirilmesinde asla işbirliği yapmayacağım.

Araştırmalarım her zaman insanlar ve insan-olmayanlarla "birlikte" olacak ve hiç bir zaman onların "üzerinde" olmayacak. Ağgözlülük, ideoloji, salt kişisel çıkarlar ya da sansür benim bilgi arayışımı susturamayacak ya da yönlendiremeyecek.

Bilimin de sanat içerdiğini ve samimiyet, sempati ve anlayışın teknik araçlardan daha üstün olabileceğini hatırlayacağım.

*"Bilmiyorum" demekten utanmaya-
cağım ve bir başkasının becerilerinden faydalanmak hususunda geri durmayacağım. Benden sonra gelecek olanları da aynı ilkeler doğrultusunda eğitmeye ve bilimsel çalışmalarımı sürdürmelerini sağlayacağım. Toplumun bir üyesi ve gezegenin bir sakini olarak, sağlıklı veya hasta, mevcut veya gelecekteki tüm insan ve canlı varlıklara karşı özel yükümlülüklerim olduğunu hatırlayacağım. Bu yemini bozmadığım sürece, hayattan ve sanattan zevk alacak, yaşarken saygı göreceğim ve sonrasında da sevgiyle hatırlanacağım. Her zaman görevimin en iyi geleneklerini koruyacak şekilde hareket edeceğim ve bilginin peşinden koşmanın mutluluğunu uzun süre yaşamayı umut edeceğim."*

Geleceğin araştırmacı ve öğretmenlerinin, çalışmaları sırasında bu yemine bağlı kaldığını hayal ediyorum. Böyle bir bağlılığın bilimsel uygulamalar ve yükseköğretim üzerindeki etkileri ne olurdu? Farklı disiplinler (sosyal bilimler, yaşam bilimleri, doğa bilimleri, teknoloji) nasıl etkilenirdi? Toplum bu tür bir akademiye nasıl bakardı?

Tahminimce birileri, bu tarz bir bağlılığın bilgi üretimi üzerinde ideolojik bir kısıtlama oluşturacağını söyleyecektir. Başkaları ise bunun teknolojik gelişmeyi yavaşlatabileceğini iddia edecektir. Bir diğer karşı argüman ise evrensel ilkeler sunduğu için kültürel çeşitliliğe karşı yeteri kadar saygı göstermediği yönünde olacaktır. Şüphesiz ki tüm bu hususlar tartışma konusu olmalıdır. Benim söylemek istediğim, akademisyenlerin dünyada yönlerini bulabilmeleri ve faaliyetlerinin sonuçlarını anlayabilmeleri için etik pusulaya sahip olmaları gerektirir.

Araştırma yapmak ve öğretmek, sistematik bir ilişki kurulması anlamına gelir. Bilimdeki temel kritik konulardan biri epistemik ilişkideki özne-nesne düalizmidir. Düalizm yerine, akademinin bir bütün/parça ilişkisi kurması gerektiğini öne sürüyorum (Tateo, 2020). Araştırmacı ilgilendiği nesneyle (bir kişi, bir doğa olayı, bir kavram) temasa geçtiğinde yeni bir bütün meydana gelir. Bilginin öznesi ve nesnesi olarak adlandırılan unsurlar, karşılıklı bağımlılıklardan oluşan bir sistem haline gelir. Bilim insanının bir nesneyle geçici olarak etkileşime girebileceği ve

bu etkileşimden sonra eski haline dönebileceği fikri yalnızca bir kurgudan ibarettir. Eğitmen ya da öğrenci olarak bilgi arayışında olanlar, her iki özneyi de zorunlu olarak değiştiren bir karşılıklı bağımlılık kurarlar. Bu durum, akademik çalışmanın harika bir sonucu olduğu kadar büyük bir etik sorumluluktur da. Bu ilkeyi hem insan hem de insandışı epistemik objelere uygulayan biri, Kuzey Atlantik ve diğer yerli kültürlerin epistemolojik perspektiflerinin nasıl yakınlaşmaya başladığını görecektir. Bu aynı zamanda önemsemediği fikrinin gelişmesiyle de bağlantılıdır (Naylor, 2023).

Nitekim benim mütevazı akademisyen yemini önerim, "önemsiyorum" deme hakkını talep etmenin bir yoludur. Bu nedenle, ne "bilim" adına ne de diğer ideolojiler adına kendimi veya başkalarını herhangi bir türden baskıcı uygulamaya maruz bırakamam. ■

Kaynakça

- Ball, P. (2025). Scientific institutions have a long history of anticipatory obedience. *Chemistry World*.
- Basilio, H. (2025). "We are a target": scientific society under pressure after Trump DEI crackdown. *Nature*. doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-025-00372-0>
- Mohan Dutta, Srividya Ramasubramanian, Mereana Barrett, Christine Elers, Devina Sarwatay, Preeti Raghunath, Satveer Kaur, Debalina Dutta, Pooja Jayan, Mahbubur Rahman, Edwin Tallam, Sudeshna Roy, Ashwini Falnikar, Gayle Moana Johnson, Indranil Mandal, Uttaran Dutta, Ichha Basnyat, Cheryl Soriano, Vinod Pavarala, T T Sreekumar, Shiv Ganesh, Asha Rathina Pandi, Dazzelyn Zapata (2012). *Decolonizing Open Science: Southern Interventions*, *Journal of Communication*, Volume 71, Issue 5, Pages 803–826, <https://doi.org/10.1093/joc/jqab027>
- Ferreira, A. (2022). Living on the Edge: Continuous Precarity Undermines Academic Freedom but Not Researchers' Identity in Neoliberal Academia. In *Academic freedom and precarity in the Global North* (pp. 79–100). London: Routledge.
- Hegeman, S. (2024). Institutional Autonomy and Anticipatory Obedience: Academic Freedom in the University Culture Wars of the 1960s and the Present. *The Minnesota Review*, 2024(102), 145–163.
- Magi, T., & Garnar, M. (Eds.). (2021). *Intellectual freedom manual*. American Library Association.
- Naylor, L. (2023). *A Feminist Ethic of Care in the Neoliberal University*. Society & Space.
- Sidky, H. (2023). The war on science, anti-intellectualism, and 'alternative ways of knowing' in 21st-century America. *Unreason: Best of Skeptical Inquirer*, 49.
- Silva-Filho, W. J. (2024). *The Epistemology of Conversation: First Essays* (Vol. 156). Springer Nature.
- Sioutis, S., Reppas, L., Bekos, A., Limneos, P., Saranteas, T., & Mavrogenis, A. F. (2021). The Hippocratic oath: analysis and contemporary meaning. *Orthopedics*, 44(5), 264–272.
- Tateo, L. (2020). The Golem of psychology and the ecosystemic epistemology. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 54(3), 667–676.
- Witze, A. (2025). NASA embraced diversity. Trump's DEI purge is hitting space scientists hard. *Nature*. doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-025-00480-x>
- Yazar hakkında:
Luca Tateo – <https://orcid.org/0000-0002-3207-6312>
Oslo Üniversitesi ve Bahia Federal Üniversitesi Açıklamam gereken herhangi bir çıkar çatışmam bulunmamaktadır. Bu makale ile ilgili yazışmalar, Luca Tateo, Özel İhtiyaçlar Eğitimi Bölümü, Oslo Üniversitesi, Postboks 1140 Blindern 0318, Norveç adresine veya luca.tateo@isp.uio.no e-posta adresine gönderilmelidir.

Osman Çutsay

İyice kararan ve sağcılaşan Almanya mı?

Federal Almanya, 23 Şubat 2025'te seçimden çıktı ve daha seçim akşamı gelen ilk bilgilerle sağın rakipsiz egemenlik alanına girdiğini ilan etmiş oldu. Almanya, kendisini sol diye etiketleyen partileri dahil ve galiba BSW (Bündnis Sahra Wagenknecht) hariç, sağın muhtelif renkleriyle hiç bu kadar yoğun haşır neşir olmamıştı. Yeni durumun buram buram savaş koktuğunu söylemek, komplo teorileri yaymak demek değildir. Yoksulları ve göçmenleri çok zor zamanların beklediğini ileri sürmek de öyle...

Hıristiyan demokratlar, CDU ve CSU, sandıktan önde çıktılar ve Friedrich Merz hükümet kurma hakkı elde etti. Ama beklediklerinden birkaç puan geride bir sonuç oldu bu. Yüzde 30'ların üzerindeydi beklentileri, resmi olmayan nihai sonuçlara göre CDU/CSU sandıktan yüzde 28,5 ile çıktı. Birinci partidir.

Ülkenin ikinci büyük partisi, özellikle de doğu eyaletlerinde her üç seçmenden birini aşacak oranda bir başarıyla çıkan AfD (Almanya için Alternatif) oldu. Sadece antifaşist çevreler değil, ana akım medya da bu aşırı sağcı partinin "geleceğinin parlak" olduğu konusunda hemfikir. Oylarını iki kat artırmayı başaran AfD, yüzde 20,8'i buldu. Israrla ve sürekli reddedilmesine rağmen, en büyük sağ gruba, CDU/CSU'ya hükümet için el uzatma kararlılığını yineledi. AfD'nin zaman içinde hükümete gireceği, hatta sonraki yıllarda belki seçim kazanıp başbakanlığı bile alacağı yorumları var. Bunun için hem kendisi hem de şimdilik uzak duran Friedrich Merz CDU'su zaman içinde safları atmak zorunda kalacaklar. Belki "Merz zihniyeti" de o çerçevede tasfiye edilecektir.

Sosyal demokrasinin beşiğinde, dünyanın en eski sosyal demokrat partisi SPD, tarihsel bir hezimet yaşadı. Yüzde 16,4 ile parti içinde de büyük bir altüst yaşayacağı anlaşılıyor. Ukrayna'yı silahlandırma konusunda "gizli frenci" olarak tarihe geçen Başbakan Olaf Scholz'un yerini parti içinde yeni ve "şahin bir lider" olarak Boris Pistorius alacak gibi görünüyor: 24 Şubat'ta görünen bu.

Yeşiller Partisi yüzde 11,6 ile pek şaşırtmayan bir gerileme yaşarken, Sol Parti yüzde 3'lere kadar düştüğü anketlerde bir anda, özellikle Yeşiller ve SPD'den akan oylarla, yüzde 8,8 oranına ulaştı. Sol Parti'den ayrılan grup BSW ise sadece 13 bin civarında bir oy farkla yüzde 5 barajını geçememiş oldu.

BSW'nin parlamentoya girememesi, Hıristiyan demokratlar ile sosyal de-

mokratlar arasında bir koalisyon hükümetini mümkün kılıyor. BSW barajı aşabilseydi, birçok şey sağ ve sol renkleriyle Alman sağı için parlamentoda gerçekten zor olacaktı. Görünen o. Dolayısıyla bu 13 bin civarındaki oy farkının nereden kaynaklandığını bilmek isteyenler olacaktır. BSW'den yapılan ilk açıklamalarda bu noktaya dikkat çekildi. Bir sonuç verir mi? Bilinmiyor.

Asıl önemlisi şu: Avrupa'yı barış beklemiyor artık. Tersine, ucuz Rus enerjisinin kesilmesiyle resmen sanayisizleşme travması yaşanan ülkeler, başta da Almanya, işsizlik rakamlarını frenleyebilmek ve toplumda sınıfsal cepheleşmeler doğmasını engellemek için ekonomilerini militarist üretime yönelerek takviye etmeye çalışabilirler. Buna mecburlar. Eğer ucuz Rus enerjisi gelmiyorsa, daha pahalı üretimin bir ihracat şampiyonu olarak Almanya ve "uydularında" huzursuzluk çıkarmaması mümkün değil. Dünya piyasalarındaki tüm şansını yitiren bir ekonominin patronları ellerini askeri üretim alanlarına atacaktır. Toplum da bu yönde şartlandırılacaktır.

Toplumlar militarist arayışlara artık kuşkuyla bakmıyor. Bir barış projesi olarak doğan Yeşiller Partisi'nin bile Ukrayna bahanesiyle bir savaş partisine dönüştüğü Almanya'da, ki buna Sol Parti'yi de ilave edebiliriz, barış isteyen parti kalacak mı? "Acil barış" çağrısını seçim propagandasının ilk maddesi olarak seslendiren BSW hariç, ortada böyle bir parti yok. Ama BSW de parlamento dışı ve ciddi biçimde örgütlenip örgünleneceği bilinmiyor.

AfD'nin de Rusya ile barış yanlısı olduğu ileri sürülebilir. Ama bu partinin diğer tüm alanlarda açık ara zenginlerden yana, büyük sermayeyi kollayan ve başa göçmenler olmak üzere tüm çalışanların aleyhine bir sosyal politika izlediğini herkes biliyor. Rusya ile savaştan vazgeçilmesini, güçlerin içerideki çalışanlara karşı cepheye yönlendirilmesini isteyen bir yeni yetme partidir AfD. Bu partinin iktidar şansı her geçen gün daha da büyüyecektir.

Almanya resmen "soldan temizlenmiş" görünüyor.

İki yıl üst üste resesyonda bulunun Alman ekonomisini bu yıl da pek parlak bir ekonomik durum beklemiyor. Hıristiyan demokratlarla sosyal demokratlar arasındaki (artık geçerliliği kalmayan bir etiketle) "Büyük Koalisyon", Almanya'nın da Avrupa'nın da herhangi bir sorununu çözebilecek durumda değil. AfD yönetimi de zaten bu aradaki zamana oynuyor. Bu yılki resesyondan toplumu AfD'ye iteceğini iddia edenler sadece AfD'liler değil, bu acı gerçeği herkes görüyor.

Böyle bir Almanya'da özellikle 6 milyon civarındaki Müslüman toplum üzerindeki basıncın artması normaldir. Türkiye kökenli nüfusun, resmi istatistiklerin ötesinde bir rakamla, 4 milyonu aştığı söyleniyor. Bu nüfusun da özel bir sıkıntı yaşayacağı anlaşılıyor.

"Almanya, 23 Şubat seçimleriyle savaş sath-ı mailine girdi," dersek çok mu abartmış oluruz?

Pek değil. Ama emperyal dünyanın lider ülkesinde ipleri ele alan parti, daha doğrusu Donald Trump hükümeti, bir tür AfD aslında. Trump yönetiminin ABD'de başa geçmesiyle birlikte Almanya ile ABD arasında birçok yeni sorun çıkması kimseyi şaşırtmayacak. O zaman ciddi tıkanmalar yaşanabilir. Bu tıkanmaların faturası da yaşanan yoksullaşmayla birlikte Almanya'nın göçmenler başta olmak üzere, emekçilerine ve emeklilerine patlayacaktır.

Geçmişte alışılmış tüm kurumların yerle bir edildiği bir Almanya artık gündemde. Avrupa'nın "jeoekonomik gücü" Almanya, acaba kendi içinde başverecek sorunları rahatça çözebilir mi? Pazar daralmalarını ve pahalı üretimi nasıl ve nerede realize edecek? Bunu bilen bir kadro var mı?

AfD işte bu noktada devreye girebilir. ABD'nin Ukrayna politikalarında köklü bir dönüşümden yana çıkması birçok hesabın gözden geçirilmesine yol açacaktır.

Şu da var: AfD'ye yönelik "yangın duvarı" politikası, yani Hıristiyan demokratların kesinlikle bu partiyle hükümet kurmama kararı, zaman içinde kemirilebilir. Eriyebilir...

Benzerlikler var, ama bundan 100 yıl önceyle arada bir fark var. Büyük sermayenin toplumdaki tedirginliği kullanılarak yine aşırı sağ bir yola girmesi, bu farkı ortadan kaldırmıyor: O yıllarda dünyada sosyalist bir dış denge unsuru (Sovyetler Birliği) vardı, içeride de güçlü bir işçi sınıfı hareketi ve sosyalist alternatif mevcuttu. Nazizm bu ikisine karşı Alman sermayesinin bir refleksiydi.

Bugün bu ikisi de yok. Ama kriz var ve derinleşiyor.

Almanya'da her türlü maceraya açık bir sahne açılmış bulunuyor. Avrupa'yı yönlendiren bu ülke ve hükümetleri, büyük maceralara yelken açabilir. Nükleer silahların da gücü yeni savaşları önleyemez hale gelebilir. Çok tehlikeli bir zamana girmiş durumdayız.

Türkiye kökenli toplumun sorunlarını, SPD, Yeşiller, CSU ve Sol Parti'deki yeni 19 milletvekilinin dile getirebileceğini ve çözebileceğini sanmak ise gerçek bir safdillik olur. Herhalde sadece maaşlarını hak edecekler.

24 Şubat'ta Alman siyaset sahnesinde ilk durum böyle.

■

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Michael Winkler

Öfke Yerine Eğitim!

Almanya'daki Seçimlerden Sonra Gerçekten Gerekli Olan Şey

“Hitler hakkında söyleyecek bir şey bulamıyorum”. Viyanalı yazar, dönem ve dil eleştirmeni Karl Kraus, 1933'te yazdığı ünlü “Üçüncü Walpurgis Gece-si” adlı denemesine böyle big giriş yazmıştır. “Uzun süreli düşünüş ve olayı ve onun harekete geçirici gücünü kavramaya yönelik çok sayıda girişimin sonucu olarak, beklentilerin önemli ölçüde gerisinde kaldığının” farkındaydı. Bazı çağdaşlarının – kesinlikle pek seveni yoktu - “çağdaş bir polemikçi” olarak, bugün Nazilerin “iktidarı ele geçirmesi” olarak neredeyse önemsizleştirilen şey hakkında bir “açıklama” yapabileceği beklentisinin gerisinde kaldı. Naziler sözde halkın geniş kesimlerinin desteğiyle meşrulaştırılmışlardı.

Yükselen itirazlar, 1933 ile karşılaştırmanın yanıltıcı olabileceğini, çok fazla telaş ve demokratik kurumlara çok az güven olduğunu söylüyor. Ancak seçim kampanyası ve 23 Şubat 2025'te Almanya'da yapılan seçimin sonucu, Karl Kraus'un da itiraf ettiği gibi paradoksal bir tepki yarattı. Kraus, ayrıntılı ve sivri zekalı kitabının giriş tümcesinde şöyle diyor: İnsanın nutku tutuluyor ve aynı zamanda olup bitenler hakkında yorum yapmak için akla neredeyse çok fazla şey geliyor.

Sosyal Demokratlar, Yeşiller ve Hür Demokratlar'dan oluşan sözde “trafik ışığı” koalisyonunun en başından beri kamuoyu önünde pek şansı olmadığı gerçeğiyle başlayalım. Hatta – sanki siyasi eylem için bir kritermiş gibi – başta başbakan olmak üzere başrol oyuncularını sıkıcı olarak yaftalamaktan çekinmeyen, görünüşte eleştirel haberlerin sürekli sağanağına maruz kaldı. Aynı zamanda, birçok açıdan ilerici olan sözde Isıtma Yasası gibi, daha sonra kamuoyunda yoğun bir şekilde saldırıya uğrayan yasa tasarılarının aceleyle getirilmesinden de büyük zarar gördü. FDP'nin yıkıcı bir şekilde hareket ettiği varsayılsa bile, Springer medya grubunun, sözde sosyal medya ile uyum içinde, neredeyse sürekli olarak yalan haberler yaydığı, sözde saygın medyanın (acaba hangileriydi?) paralı yazarlarının ise koalisyon içinde süregelen çatışmalarla ilgili haberlere yer verdiği unutulmamalıdır. Sanki tartışma demokratik süreçlerin önemli ve olumlu bir özelliği değilmiş gibi!

Kaynak: Wikimedia Commons:
20170531045913/Walpurgisnacht.jpg

Her halükarda, aklı başında insanlar bu hükümetin aslında son ana kadar oldukça başarılı olduğuna dikkat çekti. Yapmak istediklerine kıyasla ölçüldüğünde, Akılsel bir şekilde bakıldığında, iklim politikası, ulaşım politikası, sosyal ve sağlık politikası ve son olarak da eğitim politikasına ilişkin gecikmiş kararlarla karakterize edilen, ki eğitim-

verişizdir. Koronavirüs pandemisinin sonuçları (ve bu konuda sayısız, ancak yine de açıklanabilir yanlış kararlar) ve Ukrayna savaşının dinamikleri ile yükümlü olması ek bir yükü; tarihçiler bir gün tüm bunların, özellikle de son zamanlarda dramatik bir şekilde zirveye çıkan küresel ekonomideki artan çarpıklıklar göz önüne alındığında, nis-

ULUSAL HÜKÜMETLERİN, KENDİ DÖNGÜLERİ KONTROL EDİLEMİYEN, SERBEST BIRAKILMIŞ, RADİKAL BİR PİYASA KAPİTALİZMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN UZUN ZAMANDAN BERİ OLDUKÇA MARJİNAL OLDUĞUNA KARAR VERİLMİŞTİR.

de yetki eyaletlerde olduğu için Alman federal hükümeti bu alanda yalnızca ivme kazandırabilirdi, Herkülvari bir görevle karşı karşıyaydı. Prensip bu, genç kuşağın tamamen kontrol altına alınmasını önlemek için doğru bir güç dağılımıdır, ancak bazen geniş kapsamlı, ileriye dönük gelişmeler için el-

peten iyi idare edildiğine karar verecektir. Bu noktada da itidal çağrısında bulunmak gerekir: Ulusal hükümetlerin, kendi döngüleri kontrol edilemeyen, serbest bırakılmış, radikal bir piyasa kapitalizmi üzerindeki etkisinin uzun zamandan beri oldukça marjinal olduğuna karar verilmiştir. Trump ve tekeli

sermayenin dalkavuk uşakları gibi – bu tabir artık çok uygun – dünyayı kaba emperyalist yöntemlerle yeniden paylaşmak istemeyenler, en azından ulusal nüfustan daha fazlasının yaşam koşullarını korumaya yardımcı olan ihtiyatlı bir sosyal politika yoluyla ayarlamalar yapmaktan başka bir şey yapamazlar.

Acil görevlerin bu şekilde gerçekleştirilmesi yerine, şu anda sadece tek bir konuyu bilen bir seçim kampanyamız var: Göç. Son derece karmaşık bir olayın sadece bu tek sözcüğe indirgenmesi, burada görünür hale gelen dram hakkında bir fikir vermektedir. Akıllı ve farklılaştırılmış düşüncenin, karmaşık ve kesinlikle sorunlu bir duruma ilişkin kavrayışın ve nihayetinde birbirimizle diyalog kurma becerisine olan güvenin kaybının dramı. Seçimle birlikte belirginleşen radikalleşmiş, irrasyonel ve basit popülizme ve siyasi ve sosyal olarak dışlayıcı düşünme ve hareket etme biçimlerine doğru gelişmenin oldukça geç gerçekleşmiş olmasından da anlaşılacağı üzere, Almanya'daki koşullar o kadar da kötü değildi. ABD, İngiltere – anahtar sözcük Brexit – ve Fransa – anahtar sözcük sarı yelekliler –, Macaristan ve Hollanda ve en son Avusturya ile karşılaştırıldığında, artan eşitsizlik ve adaletsizliğe, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler ve vasıflı zanaatkarlar için can sıkıcı bürokratik gerekliliklere ve örneğin aileler için aşırı yüklerle rağmen, Almanya'da – İngiliz sosyal araştırmacılar Wilkinson ve Pickett'in gösterdiği gibi – dengeleyici bir ruh, bir ruh seviyesi varolagelmıştır. Aileler, aldıkları tüm yardımlara rağmen, günlük bakımın artık baş edemedikleri organizasyonu nedeniyle parçalanıyor. Ayrıca, kendisini ve üyelerini performans beklentileriyle karşı karşıya bırakan, ancak eğitimin duygularla, duygulanımların uygarlaştırılmasıyla ve sosyal bağlamda özgürlüğe ulaşma becerisi olarak tanımlanabilecek boyutlarıyla ilgilenmek bir yana, bunun için gerekli çerçeve koşulları sağlamada başarısız olan bir eğitim sisteminin talepleri altında ezilmekteyler.

Tüm bunlar, özellikle siyasi sağda, nefret olmasa bile en düşük duyguları seferber eden, yalnızca konumsal ifadelerle, savunmaya ve reddetmeye odaklanan bir seçim kampanyasında göz ardı edildi. Bu durum sadece AfD için değil, aynı zamanda ismini anmaktan imtina ettiğimiz Bavaria Başbakanı için de geçerliydi. Tüm bunlarda vahim olan ve olmaya devam eden şey, ne programlar

ne de insanların değil, tamamen duyguların devrede olmasıdır ilgili olmasıdır - aksi olsaydı o zaman kimse AfD'ye oy veremezdi. Hoşnutsuzluğu, aynı zamanda umutsuzluğu, korkuları ve anlayış ve mantık eksikliğini haykırmak için bir megafon görevi görmesi dışında doğru olan hiçbir şey yok. Trump çağında siyasetin dikkate alınması gereken bir başka özelliği de budur: Önemli olan tek şey hoşnutsuzluğunuzu yüksek sesle ve güçlü bir şekilde ifade etmektir: Biz buna karşıyız - esaslı ve nesnel bir bakış açısının gerçekte nelerden oluşabileceği belirsizliğini koruyor. Bir politikacı seçim gecesi bunu nasıl açıklamıştı? Eski Almanya'yı geri istiyoruz. Hangisini lütfen? Belki de 1933-1945 yılları arasındaki Almanya'yı.

Bu nedenle kötümser biri olarak, her şeyin CDU ve AfD arasında bir koalisyonla bağlı olduğunu anlıyoruz. Şansölye adayı Friedrich Merz daha önce de bu yolu seçmişti ve şimdi yaptığı açıklamalar basite kaçıyor, özellikle de Sosyal Demokratlar'ın CDU (ve - sorunu daha da kötüleştirerek - CSU) ile bir ittifak içinde siyasi önceliklerini yerine getiremezlerse muhtemelen her şeylerini kaybedecekler. Kendilerine olan saygılarından bahsetmiyorum bile.

Şu anda asıl dram, siyasetin - genel anlamda konuşmak gerekirse - hem maddi yaşam koşulları hem de her şeyden önce nüfusun geniş kesimlerinin psikolojik ve zihinsel tutumları açısından toplumsal durumun tüm esaslı analizlerini görmezden gelmesinde yatıyor; Eva Illouz bunu Patlayıcı Modernlik olarak tanımladı. İnsanlar yanlış ve ölümcül bir şekilde göçe odaklanarak, her şeyin önünü kesebileceklerini düşündüler, ki bu durum çok daha uzun süredir kendini gösteriyordu. Maddi, ekonomik ve sosyal süreçler arasındaki ilişkide garip bir çarpıtmayla başlayarak, kültürel kalıplardan duygusal olarak anlamlı ama boş iddialar dünyasına. Ekonomide piyasa kavramının radikalleşmesi, neo-liberalizm, olup bitenlerin merkezinde yer alıyor. Bu ekonomi politik, oldukça çelişkili bir şekilde aynı anda birçok şeyi tetiklemiştir: Devletin ve dolayısıyla siyasi düzenin ve bununla birlikte refah ilkesinin çözülmesi ve aynı zamanda günlük yaşama kadar varan aşırı kontrol. Sosyal, kurumsal ve psikolojik açıdan önemli altyapıların sözde bir özgürlük ya da daha doğrusu sadece güçlülerin keyifliğinin insafına kalmak anlamına gelen bir serbestlik lehine yok edilmesi; bu süreç uzun zamandan beri insanların zihniyetlerine ulaşmış durumda. Ancak buna karşı koyacak çok az şey biliyorlar, çünkü kendileri de özgürlük vaadine

kanmış durumdadır ve yalnızca tüketici olarak bir önem taşıdıklarının farkında değiller - başka bir deyişle, kaçınılmaz olarak marjinal bir faydası olan bir mutluluk reklamına kanmış durumdadır. Daha fazla, daha fazla, daha fazla - peki neyden? Zincirlerinden boşalmış ve kendi haline bırakılan bir ekonomi artık gerçek ihtiyaçları karşılamıyor, o artık herkesin hayatını iyileştirmekle ilgili değil - tam aksine: Şimdiye kadar ekonomik olarak yoksul toplumlarda, yaşam kalitesinin kalıntıları dahi yok ediliyor. İnsanlar artık ürünleri satın alamıyor, onlara ihtiyaç bile duyulmuyor. Hayal kırıklığı ve öfke ana motif haline geliyor ve sadece sözde öznelere artık birbirleriyle iletişim kurmaya ihtiyaç duymamaları, bunun yerine

sosyo-psikolojik açıklama temelinde ötekileştirilmesiyle bu durum aşılabılır. Siyasi solda bazılarının birliktelik ve dayanışmanın yerine tuhaf bir kimlik politikasını koyarak bu durumu daha da kötüleştirdiğini belirtmek gerekir. Daha önce imkânları kısıtlı olan azınlıkların ön plana itilmesinin iyi nedenleri var - ancak çalışan insanların azımsanmayacak bir çoğunluğu için ölümcül sonuçları var. Tüm bunları Eribon'da, Fukuyama'da ve dolaylı olarak Stefan Mau'nun çalışmalarında okuma olanağı vardı.

Elbette, şimdi topluma işaret edip Bertolt Brecht'in en aptal danaların kendi kasaplarını seçtiği motifinden alıntı yapılabilir. Ancak mesele bu kadar basit

İNSANLAR SESLERİNİ DUYURMAK İSTİYORLAR, ÖZELLİKLE DE SİYASİ SAĞ TARAFINDAN KÖRÜKLENEN VE BÜYÜTÜLEN STRES DURUMLARINDA...

öfkelerini sosyal medya, TikTok ve X baloncukları aracılığıyla haykırmaları ve bunun onaylandığını görmeleri gerçeğiyle körükleniyor. Sözde bilgi toplumunun karanlık bir yüzü ortaya çıkıyor ve bu yüz şimdi yapay zeka tarafından daha da karartılıyor. İçeriğin artık hiçbir önemi yok, her şey bağırarak, sevilen tabirle söylecek olursak, her şey performansla ilgili. Tüm bunların bir korku stratejisine uyduğu gerçeği, bu toplumun mekanizmalarının bir parçasıdır.

Peki ya fikirlerin gücü? Toplumlar, şirketlerin çoğu da dahil olmak üzere, ancak kendilerine hem güvenlik hem de özgürlük sağlayan yeterli bir altyapıya sahip olduklarında işlevlerini yerine getirebilirler. Bu her zaman yaşam kalitesiyle ilgilidir. Ancak bu uzun zamandan beri, gayri safi milli hasıla ölçütleriyle örtüşen ve daha sonra yeterlilik testlerinde öznel tarafa yansıtılan soyut ve yalancı bir performans ilkesine indirgenmiştir. Uluslararası alanda OECD ve Dünya Bankası bu konuda feci bir rol

değil - en azından bu suçlamalar yapılmalı; suçlamalar, ki işin püf noktası da burada yatıyor, muhafazakâr ve ilerici güçlere, tabiri caizse siyasi manzaranın soluna ve sağına eşit olarak yöneltilmeli, bu ayrımların artık hiçbir işe yaramadığını çok iyi bilerek:

Bir yandan, hızlanarak yıkıcı hale gelen bir modernliğin aşırı heyecanlı iletişimine karşı sadece duraklamanın, sakin düşünüşün yardımcı olabileceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda, eski Federal Şansölye Scholz, yolsuzluk şüphesine maruz kalmasaydı bir rol model olabilirdi. Adenauer'in sabahları ofisinde iki saatini kitap okuyarak geçirdiği söylenir. Siyasi olarak ona büyük saygı duymak zorunda değilsiniz, ancak bu özveri değerli olabilir; bu arada Helmut Schmidt'in de kabinesinde uzun tartışmaları adeta teşvik ettiği söylenir.

İkinci olarak, bu durum başkalarıyla, hatta görüşlerini paylaşmadıklarımızla bile eleştirel dayanışma gösterme bece-

... KENDİLERİNE ATIFTA BULUNULDUĞUNU, BİREYSELLEŞTİRİLDİKLERİNİ VE TEKİLLEŞTİRİLDİKLERİNİ GÖRDÜKLERİNDE.

oyarken, ulusal alanda ise istatistiksel olarak temsil edilmeyen, deneyime dayalı her türlü bulguyu reddeden niceliksel bir bilim ön plana çıkmıştır. Ancak sorun da burada yatmaktadır. İnsanlar seslerini duyurmak istiyorlar, özellikle de siyasi sağ tarafından körüklenen ve büyütülen stres durumlarında kendilerine atıfta bulunulduğunu, bireyselleştirildiklerini ve tekilleştirildiklerini gördüklerinde. Her şeyin krizde olduğu, her şeyin ve herkesin risk unsuruna dönüştüğü, depresyona ya da protesto ya yol açan anahtar kavramlardır - ki bu tehlikeli hale gelir, çünkü ancak tehlikeli olduğu varsayılan insanların

risinin ihmal edilmiş olmasıyla ilgilidir; bu da sonuçta ahlaki temeli ve - isterse - her toplumda kaçınılmaz olarak ortaya çıkan gerilim ve çelişkilere dayanmak için gereken insani altyapıyı zayıflatmıştır.

Üçüncü olarak, - en geniş anlamıyla - siyasi eğitim şeklinde tanımlanabilecek olan o şey bağlamında en ciddi başarısızlıklar üzüntüyle karşılanmalıdır. Ve merkezi olarak müzakere etmek zorunda olduğu şey, özgürlük ve topluluk, farklılık ve evrenselliştir. Özerklik ve kurumlara ve kurumlarda bağlılık, güven ve öz etkililik - sadece birkaç nok-

tayı saymak gerekirse. CDU/CSU partilerinin, devlet destekli STK'ların siyasi açıdan tarafsız davranıp davranmadıkları ve ne ölçüde tarafsız davrandıkları konusunda bir inceleme başlatmış olmaları, ne yazık ki CDU ile AfD arasında yukarıda bahsi geçen ittifakın çok daha hızlı ve geniş kapsamlı sonuçlarla gerçekleşeceğine dair korkuları arttırmaktadır.

Dördüncü olarak, bu durum sadece (dijital) teknoloji, matematik ve fen bilimlerinin içeriğine odaklanılmaması gerektiğine işaret etmektedir, ki bu da elbette üretim için önemlidir. Matematik, bilgisayar bilimleri, doğa bilimleri ve teknik dersleri, özellikle de biyoloji ve kimya, bugüne kadar olduğundan çok daha erişilebilir hale gelmiştir. Bununla birlikte, sosyal bağlam açısından, ayrıca - şunu da unutmamalı ki - kolektif topluluk ve özgürlük duygusu için, kendi fiziksel ve zihinsel yapımızı anlamamızı sağlayanlar da dahil olmak üzere, tarih ve toplumla, etikle ilgilenecek dersler vazgeçilmezdir. Kimse bundan bahsetmiyor. Ama bizi neyin harekete geçirdiğini, insan olarak hangi önyargıların bizi yönlendirdiğini, bunların neden ele alınmasının bu kadar kolay olduğunu ve kendimizle nasıl başa çıkabileceğimizi nasıl öğreneceğiz? Eski moda bir deyişle, kendimize nasıl hakim olacağız?

Beşinci olarak - ve şimdi beni delilikle suçlayabilirsiniz: Politik ve sosyal olarak, maddi ve sosyo-kültürel olarak elde ettiklerimizi olumlu bir ışık altında, bir başarı ve iyi yaşamın bir kazanımı olarak sunma ve anlama konusunda bir başarısızlık var. İyi bir iklim politikasının avantajlarını göstermenin nasıl mümkün olmadığı, iddia edilen refah kaybının, insanların daha az sağlık riskiyle ve daha güvenli bir şekilde yaşaması halinde kesinlikle telafi edileceğinin nasıl ihmal edildiği tam bir muamma. Bu ve farklı geçmişlerden gelen insanlar birbirleriyle iyi geçinip iyi bir yaşam sürdürdüklerinde bunun herkes için nasıl bir kazanım durumu olabileceği bir bilmece.

Elbette bu saf bir yanılsama. Ancak insanlara hitap edebilecek bir politika bu tür yanılsamalardan beslenir. Ancak Almanya'da bir sonraki yasama döneminin bunun bir nebze de olsa farkına varmaya başlayacağından bile şüpheliyim.

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Peter Rödler

Sanal Gerçeklik - Görüngü ve Nedenler Üzerine Federal Meclis Seçimleri 2025

İnsan dünyası, bireylerin ve toplumlarının farklı bireysel ve kültürel perspektifleri etrafında bir anlam alışverişi, anlayış ve diyalog içinde şekillenir. Ancak, bu çok sayıda perspektifin içinde ve bu perspektifler karşısında davranış sergilemek çok yorucu olabilir. Bu nedenle tehdit altında olma hissi, kişinin kendisini bu çeşitliliğe maruz bırakma isteğini azaltır. Bu nedenle, sosyal medyadaki birçok 'fikir baloncuğunun' da gösterdiği gibi, kendi varsayımlarınıza en yakın bilgilere başvurarak başlamak mantıklıdır.

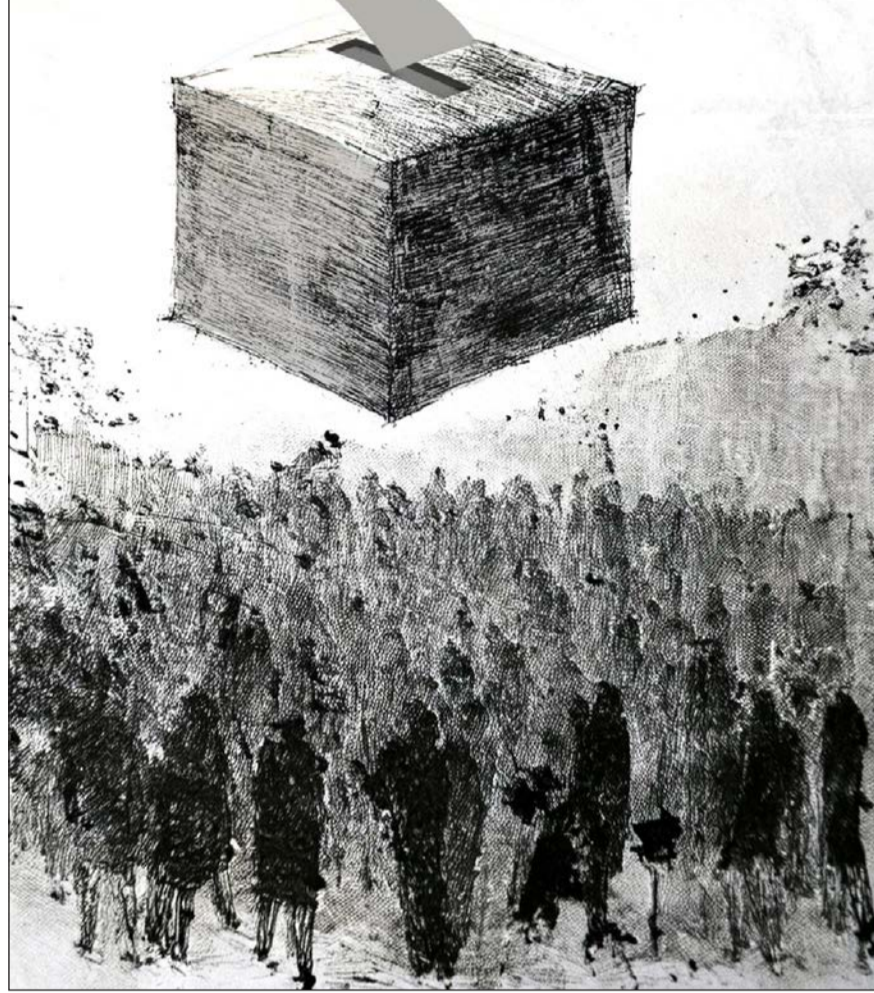
Bu koşullar altında internet, çeşitlilik içeren bir bilgi deposu değil, kutuplaştırıcı, basmakalıp, popülist görüşleri pekiştiren bir makinedir. Tabii ki Musk gibi bir platform sahibinin buna izin vermekle kalmayıp, hatta bunu kullanması ve desteklemesi bu durumu daha da tehlikeli bir hale getiriyor! Almanya'daki seçim kampanyasıyla ilgili olarak iki husus baskındır: Birincisi, trafik ışığı koalisyonu için esasen merkezi bir sorun olan Ukrayna'daki savaş (aşağıya bakınız) ve ikincisi, Almanya'da AfD'yi ele alış biçimi.

Ekim 2021'de trafik ışığı koalisyonunun kurulmasıyla, orijinal temelleri aşırı gerilimlerle karakterize edilen bir hükümet kuruldu: Şansölye Scholz liderliğindeki sosyal demokrat bir parti olan SPD, aslında - orijinal çekirdek seçmenlerinin beklentilerine göre - sosyal konulara (sosyal konut, yurttaş yardımı, asgari ücret) adanmış olması gerekiyordu. Yeşiller ve seçmenleri koalisyonun başında iklim sorununa öncelik verirken, FDP yüksek gelirli ve mülk sahibi sınıfın çıkarlarına öncelik verdi. Bu pozisyonlardan bazılarının doğrudan birbirini dışladığı ve bir araya gelmelerinin pek de mümkün olmadığı ortaya çıktı!

Hükümet henüz bu yığıntıdan bir hükümet programı oluşturma sürecindeyken, NATO ve Avrupa tarafından desteklenen Ukrayna'nın tüm tehditlere rağmen 2008'den beri NATO'nun bir parçası olma planından vazgeçmemesi üzerine Rusya Şubat 2022'de Ukrayna'ya saldırdı. Trafik ışığı koalisyonunun hükümet politikası için bu savaş, ilk birkaç yılın belirleyici ortak konusu, 'tutkalı' idi!

Medya ile birlikte, Scholz tarafından ilan edilen dönüm noktası ve buna bağlı olarak siyasetin askerileştirilmesi - 100 milyar Avroluk özel fonlar! - ortak bir süper konu haline geldi. Asıl soru, neden daha önce iklim, altyapı, eğitim ve sağlık için BÖYLE bir şeyin mümkün kılınmadığıdır? En azından iklim değişikliğinin sonuçları gelecekte savaşın sonuçlarına yaklaşabilir.

Ukrayna için gerçekten sınırsız desteğe doğru bir kayma, Soğuk Savaş boyunca güvenilir bir şekilde tedarik edilen ucuz Rus gazının terk edilmesi ve Rusya'ya yönelik yaptırımlarla birleşince, üç haneli milyar aralığında olan en üstü ekonomik yüklerle neden oldu.

Yerel yönetimler, Ukraynalı mültecilere ödenecek sosyal yardımları - diğerlerinin aksine - en başından itibaren yüklenmiştir. Yeşiller bunu özellikle destekliyordu. Habeck tüm bunları Mayıs 2022'de "Almanya'nın zararına olsa bile"(!) talep etti (Lüders, Michael (2023): Ahlak her şeyin üstünde mi? s. 12/13), burada da yükselen enflasyon ve enerji fiyatlarındaki önemli artış açısından sonuçları doğru bir şekilde tahmin etti ve bunun sanayi üzerindeki etkisi de dahil olmak üzere, ancak 'biz' bunu yapmak zorundaydık dedi!

Burada haklı olarak şu soru sorulabilir: Kim kime karşı yükümlüdür? Bakan halka karşı mı yoksa halk bakana karşı mı? Dışişleri Bakanı Baerbock'un Rusya karşıtı öfkesi "Bu savaş BİZ kazanmalıyız!" diyecek kadar ileri gitti, ki bu onun rolü itibarıyla Rusya'ya karşı bir savaş ilanıydı ve daha sonra Dışişleri Bakanlığının siyasi kadrosu tarafından hızla düzeltilmesi ve geri çekilmesi gerekti. FDP'den Savunma Komisyonu Başkanı, Rusya'ya yönelik bu askerleşme konusunda adından söz ettirdi. CDU da bu politikayı izledi. Sadece Şansölye Scholz, başlangıçta 'dönüm noktası' ilanı ve 100 milyar Avroluk özel fonun oluşturulmasıyla hareketin ön saflarında yer alırken, savaş uçakları ve seyir füzeleri de dahil olmak üzere giderek daha geniş kapsamlı askeri teçhizatın teslimatı ve buna bağlı olarak tırmanma potansiyeli konusunda giderek daha tereddütlü hale geldi.

Kısacası, Ukraynalı mültecilerin ka- bulü ve aynı anlamda medyada yer alan

yoğun haberlerle birlikte, hükümet ve vatandaşları birleştiren ve aslında gündemde olan tüm sorunları görünmez kılan, neredeyse istisnasız olumlu bir 'BİZ duygusu' gelişti.

Burada vurgulamak istediğim husus, Ukrayna savaşı ile ilgili tartışmalar DEĞİL bunun trafik ışığı koalisyonu içindeki önemi ve seçimlerden önce Almanya'daki ekonomik durum üzerindeki sonuçlarıdır.

Kısaca:

Ukrayna savaşı, trafik ışığı koalisyonunu ortak bir konu etrafında birleştirmiştir,

Potansiyel olarak gergin tartışmalı konular - iklim, altyapı, sosyal durum, konut, sağlık, eğitim - tamamen marjinalleştirildi, pratikte görünmez oldu, ancak bu nedenle de ele alınmadı,

Koalisyonun başlangıcında, ki bu kırmızı ve yeşil için buna karşılık gelen iyi sonuçlara ve CDU için büyük bir kayba ve buna bağlı sosyo-ekolojik yeni bir başlangıç beklentilerine yol açarken, özellikle yeni eyaletlerde - kendilerine en başta 'yeşeren manzaralar' vaadilen - geniş yurttaş grupları için zaten zor olan ekonomik duruma ek olarak, Ukrayna'ya verilen destek, yurttaşlar ve endüstri için o kadar büyük ekonomik yüklerle neden oldu ki, - ve yine çok adil olmayan bir şekilde - daha fazla (çift haneli) milyarların içeriye yatırılmasıyla durum ancak bir dereceye kadar hafifletilebildi.

Bu koşullar altında, çeşitli partilerin orijinal konularına uygun yaratıcı, üretken politikalar artık mümkün değildi.

Bu bakımdan koalisyon partilerinin HEPSİ bu politikanın bir sonucu olarak seçmenlerini hayal kırıklığına uğrattı!

SPD'nin özellikle ağır bir darbe almış olması, sadece başbakanlığından kaynaklanıyordu. Birbirine rakip iki büyük ortağın olduğu bu durumda verimli bir politika mümkün değildi. FDP'nin trafik ışığını (bozma) ve değişikliği kendi amaçları doğrultusunda planlama (1982'de olduğu gibi) yöntemiyle %5 engelinin altına düşmesi de muhtemelen bu eylemden kaynaklanıyordu.

İlginçtir ki Yeşiller'in nispeten tole- re edilebilir kayıpları, her şeye rağmen - ekonomi politikasında Habeck ve dış politikada Baerbock - bu durumda önemli bir rol oynamıştır. Bu durum medyada genellikle Yeşiller'in çekirdek seçmen kitlesinin daha 'istikrarlı' olmasıyla gerekçelendirildi. Bu kesinlikle bir neden. Ancak bana göre bir diğer neden de Yeşillerin esasen etik bir şekilde hareket etmeleri, yani değerlerinin karmaşık gerçeklikten daha önemli olması.

Bu aynı zamanda ikinci konu olan AfD ile ilgili olarak da bir rol oynamaktadır. Elbette ben de AfD'yi bir tehlike olarak görüyorum, özellikle de Musk ve Trump'tan gelen milyonlarca bağış ve medya desteği ile güçlenirse! Ancak seçmenlerin %20'sini temsil eden bir partiye karşı toplanmak pek mantıklı değil. Bu onurlu olabilir, ancak en iyi ihtimalle kendilerini tanımlamalarını güçlendirir (bkz. Trump)!

Bu daha çok, 2010 Gündemi'nden bu yana kırmızı/yeşil partilerinin ekonomik başarıları nedeniyle buradaki nüfusun ne kadar büyük bir kesiminin giderek geride bırakıldığını ve örneğin eğitim sisteminin eksikliklerini kendi kaynaklarına başvurarak telafi etme şanslarının olmadığını fark etmeyle ilgili. Doğu'daki insanlar için bu görül- meme, refaktan pay alamama hissi özellikle doğrudur.

Ancak bu, koalisyon hükümetinin kendisini seçen halka karşı sorumluluğunun bir kez daha farkına varması ve AfD'nin önünü kesmek ve onu vatandaşların tek sözcüsü olma rolünü - ki parti programına göre bunun yakınından bile geçmiyor! - boşa çıkartmak için özel fonları içeride harcaması gerektiği anlamına gelirdi.

Yeni Merz hükümetinde bunun mümkün olup olmayacağı şüpheli, özellikle de - Musk'ın DOGE grubu ile aynı doğrultuda - sivil toplumun STK'larına devlet desteği hakkında hükümete küçük bir soruşturma sunmuşken (ve bu kar amacı gütmeyen statü ile başlar), bu desteği siyasi olarak öne çıkan tüm STK'lardan geri çekmek amacıyla - elbette sadece tasarruf etmek için - tabii ki sonuçta parlamento dışı muhalefete cepheden bir saldırı anlamına geliyor.

Bunu görmek ilginç olacak!

